

Kitandu: Bible for John

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

John

1

¹Mulubantiku ngogu wukala, ngogu wukala ye Nzambi, ngogu wukala Nzambi.² Yi bobuini, ngogu wukala ye Nzambi mu lubantiku. ³Bima biakulu bigangama mudiambu diyani. ga nkatu kima kiokini kigangama nkatu yani. ⁴Mu yani mukala moyu, ye moyu wukala kia ku nza yakulu. ⁵Kia kukienzulanga mu tombi ye tombi kakufuaneni yani ku. ⁶Gakala muntu wufidusua ku Nzambi. muntu yoyini nkumbu yani Yowani. ⁷Wuyisa bonsu nde mbangi, mu ta kimbangi ki kia kiokini, musa nde bakulu bakuikidila kiowani. ⁸Yowani kakala kia ku, kansi wuyisa mu ta kimbangi kiokini. ⁹Kia kukiedika kiyisa mu nza mu temuna konsu konsu muntu. ¹⁰Wukala mu nza, ye nza yisemuka ku yani, ye nza kanzaya nkutu ku. ¹¹Wuyisa kubayani, kansi bawu bangeta. ¹²Kansi kubakulu bobuini bantambula, bakuikidila nkumbu yani, wubagana lulendu mukala bana ba Nzambi, ¹³Bobuini babutuka ka mu menga ku kani mu luzolu lunsuni, kani mu luzolu lu muntu, kansi lu Nzambi. ¹⁴Bungangi ngogu wukumini nsuni ye wuna ga kati kibetu. tumuenei nkembu yani, nkembu wowini wuna wu muntu mosi kaka wutuka ku Tata, wuteba ye nlemvu ye kedika. ¹⁵Yowani wuta kimbangi kiyani mu kuboka << yo yuna yu yitela? yo yuna wukuisa ku nima munu wukala kuntuala munu, wukikadila.>> ¹⁶Mu luyangunu tutambula nlemvu ye nlemvu. ¹⁷Bonsu nsiku wunukina mu Mose, nkembu ye kedika biganukina mu Yesu Klisto. ¹⁸Ga nkatu muntu yoyuani wumona Nzambi mu ntangu zakulu. yoyuani mosi kaka muntu, Nzambi yani kibeni, yoyuani wukala mukati ki Tata, wunzayikisa. ¹⁹Bungangi, bobuini bukadila kimbangi ki Yowani ntangu Bayudayo bafidisa tuka Yelusalemi banganga Nzambi ye nlemfita ku yani mu kunyufula << nge nani?>> ²⁰Wubatadidila kizuisita, ye katuna nkutu ku, wuvutula << ka munu ku Klisto.>> ²¹Bobuini, banyufula, << buna nge nani?>> nge Eliya? wuta: << ka munu ku.>> bantela: nge mbikudi? << wuvutula>> nkatu.>> ²²Buna, bantela << nani nge?>> mpasi nde tulendedi gana mvutu ku bobuini batutumini. ²³Wuvutula << ngina ndinga yi Yowani buka boka mu nsi nkatu << lusungika nsoku mi Mfumu bansu Yesaya wu mbikudi kata.>> ²⁴Bobuini batumua bakala banyudayo. banyufula, ²⁵<< Munki diambu ta botikila kuna Klisto ku, kani Eliya, mosi mu mimbikudi?>> ²⁶Yowani wuvutula mukuta: << munu ngita botikila mu masa. nkutu, go gakati kibenu gena yoyini kaluzeyi ku. ²⁷Yoyuani yuna si wisa ga nima munu. ngina wufuana ku mukutula nsinga miyani mi nsampatu.>> ²⁸Mambu momuini malutula ku Betenia ku simu dinkaka di Yodani ku kabotekedingi Yowani. ²⁹Lumbu kilanda, Yowani wumona Yesu wisidi ku yani ye wuntela: << lutala, dimemi di Nzambi diodini dikulanga masumu ma nza. ³⁰Yoyuani yu yitela: << yoyini takuisa ku nima munu wukikadila ku ntuala munu, kadi wukikadila tekila munu. ³¹Kinzaya ku, kansi bobuini wukisenguemuesi ku Isayeli nde ngisidi botikila mu masa.>> ³²Yowani wuta kimbangi << mbueni Mpefi yikulukumukini tuka ku zulu bonsu bembu ye dikundidi ga munu. ³³Kinzaya ku kansi yoyuani wumfila botikila mu masa wuntela << yoyuani si wumona Mpefi si kakulumukina, yoyuani ta botikila mu Mpefi. ³⁴Yimona ye yita kimbangi nde wuna muana Nzambi.>> ³⁵Diaka, kilumbu kilanda, muntangu Yowanii kakangama ye nlongoki miyani mimiodi, ³⁶Bamona Yesu ta diata, ye Yowani wuta: << nutala, yoyuani memi di Nzambi!>> ³⁷Minlongoki mia miodi miwa Yowani kata, ye balanda Yesu. ³⁸Buna Yesu wubaluka ye wubamona beta kunlanda, wubatela << nki luzoledi?>> bavutula, labi (dibanguluanga Mfumu), kue wuzingilanga?>> ³⁹Wubavutudila: << luisa ye lumona.>> buna bamona ye bamona ku kazingidingi. bakala yani kilumbu kina, mu mbela ntangu kumi. ⁴⁰Wumosi ku bawu bodi bobuini bawa Yowani bukagoga ye balanda Yesu wukala madiela, mpangi Simoni Petelo. ⁴¹Wumona nteti mpangi yani kibeni Simoni ye wuntela tumuenei Mesiya(diodini dibangukidi < Klisto.>) ⁴²Wunata ku Yesu. Yesu wuntala ye ta << nge Simoni, muana Yowani, si bakubodilanga Sefas>> (dizoledi ta < Petelo.>) ⁴³Kilumbu kilanda, muntangu Yesu kazola katuka mu kuenda ku Ngadidi, wumonana ye Filipino ye wuntela < wundanda.> ⁴⁴Filipo wukala muisi Betesayida, mbanza Madiela ye Petelo. ⁴⁵Filipo wumonana ye Natanayeli ye wuntela. yoyuani yo Mose ye mimbikudi basonika tumoneni yani, Yesu, muana Yosefi, muisi Nazaleti. ⁴⁶Natanayeli wuntela << diambu dimboti dituka ku Nazaleti? << Filipino wuntela: << nza ye mona.>> ⁴⁷Yesu wumona Natanayeli wuyisidingi ku yani ye wuntela: << tala muisi Isayeli wukedika mu yoyini kamuna luvunu ku! ⁴⁸Natanayeli wuntela: << bue wunzayidi?>> ⁴⁹Yesu wuvutula ye wuntela: << munteti Filipino kakubokedi ku, bukedi ku nsi nkuyu, yikumueningi.>> ⁵⁰Natanayeli wuvutula: << nge muana Nzambi! ntinu Isayeli. ⁵¹Yesu wumvutudila: << kadi yikuzayisa, yikumueningi ku nsi nkuyu, kuikidi? si wumona mambu maneni nkutu ku momuini. ⁵²Yesu wuta << mukedika, kikedika yikuteledi, si wumona zulu dizibukidi mbasi si Nzambi mata ye kulumuka ga muana muntu.>>

2

¹Mukilumbu kintatu longu lukala ku Kana di Ngilili ye ngudi Yesu wukala kuna. ²Yesu ye minlongoki miyani bababokila kuna. ³Muntangu malafu masuka, ngudi Yesu wuta, << kabena diaka ye malafu ku.>> ⁴Yesu wumvutudila, << nkentu, nki wunzoledi? ntangu munu kaniyisa ku.>> ⁵Ngudi yani wuta ku minsadi, << makulu masikalutela, luganga mawu.>> ⁶Gana gakala mvungu nsambanu mibumbuka mu ntotu mudiambu di masa makusukula ma Banyudayo muntangu nkinsi longu, mikala ye tesu bodi ngatu mpi tatu. ⁷Yesu wubatela, << lukubisa masa mu mvungu miomini>> yibuna batebisa miawu ye kunsuka. ⁸Landila Yesu wuta ku minsadi, << luzangula, lubaka ye lunata miawu ku Mfumu nkinzi.>> buna baganga. ⁹Mfumu nkinzi wuyedika masa mana basoba malafu, kansi kabazaya ku kue matuka. (kansi minsadi babaka mawu bazaya ku matuka.) buna wubokila nkuedi ye wuntela, ¹⁰<< Muntu yani kulu kasanga mu fulu kinteti malafu ma mboti, landila neti malafu ma mbi kunima bantu bubanuini. kansi lunuiningi malafu mamboti ti ye ntangu yoyini.>> ¹¹Kumbu diodini ku Kana di Ngilili dikala dinteti diodini Yesu kasala, dizangulanga nkembu yani,

bunaminlongoki miyani minkuikidila.¹² Kunima momuini wukulumuka ku Kapernawumi, yani, ngudi yani, mpangi ziyani ye minlongoki, ye bakala kuna bana ba bilumbu.¹³ Nkembu mampa ma Banyudayo wukuma lukufi, Yesu wumata ku Yelusalemi.¹⁴ Wumona mu tempelo minteki mi ngombi, mamemi ye mayembi. mbudisi mi bivansa bakala diaka bafonda momuini.¹⁵ Buna wuzinga fimbu nsinga ye wukula bakulu ku mbasi tempelo, ye mamemi ye ngombi. wumuangisa mbongu zi mimbudisi ye wubukununa mesa.¹⁶ Wuzayisa ku nteki mayembi, << lunata bima biobini ku ntama kifulu kiokini. luyambula ganga nzo Tata munu kifulu kikukitila.¹⁷ Minlongoki miyani mibambuka nde busonama: << luzolu lu nzo ngeyi lutunuini.>>¹⁸ Buna mfumu zibanyudayo bamvutudila mu kuntela, << nki kidimbu wutusongedi kita songa mambu mawuta ganga?>>¹⁹ Yesu wubavutudila, << lubulumuna tempelo diodini ye mu bilumbu bitatu situngulula diawu.>>²⁰ Mfumu zibanyudayo bata, << tubaka mvu makumaya ye sambanu mutunga tempelo diodini, ye si wutungulula diawu mu bilumbu bitatu?>>²¹ Kalabuna, wugogedingi tempelo di nitu yani.²² Kunima kafulukusua mu bafua, minlongoki mibambuka nde wubagogila mowani ye bakuikidila masonuku kumosi ye ngogu yoyuani Yesu kagoga.²³ Muntangu kakala ku Yelusalemi mu nkembu mampa, muntangu nkinzi, bambidila bakuidila mu nkumbu yani, mumbueni makumbu momuini kagangidingi.²⁴ Kalabuna, Yesu kazola kukigana kubawu ku kadi wuzaya bakulu.²⁵ Ye kazola ku bantu bantela kimbangi kani ku muntu. wukizayila banani bakala.

3

¹ Gakala Mfuadisi mosi nkumbu yani Nikodemi, mosi mu kimvuka ki banyudayo.² Muntu yoyuani wuyenda mu mpimpa ku Yesu ye wuta: << Labi, tuzeyi kuetu ngeyi nlongi tukidi ku Nzambi, kadi ga nkatu diaka yu lendedi ganga makumbu momuini wuta ganga, go Nzambi kena yani ku.>>³ Yesu wumvutudila; << makedika kikedika, go muntu kabutukidi mu masa ku, kalemona kimfumu ki Nzambi ku.>>⁴ Nikodemo wumvutudila; << bue muntu lendedi butukila diaka bukena ntama kinunu? kalekota diaka mu kivumu ki ngudi yani ku ye butuka diaka, kabua ku?>>⁵ Yesu wumvutudila, << makedika kikedika, go muntu kabutukidi mu masa ku ye Mpefi kalekota mu kimfumu ki Nzambi ku.⁶ Kibutuka mu nsuni yi nsuni ye kibutuka mu Mpefi yi Mpefi.>> Kukadi bunkuta ku mu momuini yikuteledi, < fueti butuka diaka.>>⁸ Mupepi wukuendanga konsu wuzoledi. wuta wa mazu, kansi kuzeyi ku wutukidi ku kani kue wuta kuenda. yibuna, buna ku yoyuani wubutuka mu Mpefi.>>⁹ Nikodemi wuvutula mukuta, << bueyi malendi gangamana?>>¹⁰ Yesu wumvutudila, << wuna nlongi mu Isayeli ye kubakisi mambu momuini ku.¹¹ Makedika kikedika tugoganga mu momuini tuzeyi ye tutanga kimbangi mu momuini tumueni. kalabuna nkangu kawutambulanga kimbangi kibetu ku.¹² Go ngita ta nkenda ku bantu mambu ma kintotu ye kabeta kuikila ku, bueyi si bakuikidila go yibagogedi mambu ma kizulu? ¹³ Ga nkatu muntu yoyuani wutombuka ku zulu go ka yoyuani ku wukulumuka tuka mu zulu muana Nzambi.¹⁴ Bonsu Mose katedimisa nioka mu nsi nkatu, yibuna muana muntu si katedimisa.¹⁵ Yonsu yoyuani siwunkuikila si kavulusua.¹⁶ Kadi Nzambi bukatoma nza wugana muana yani mosi kaka, mpasi nde yoyuani si wunkuikila kafue ku kansi kakala luzingu lukonda nsuka.¹⁷ Nzambi kafidisa muana yani mu nza mu fundisa wowani ku, kansi mpasi nza yivulusua mu yani.¹⁸ Yoyuani si wunkuikidila si kafundusu ku, kansi yoyuani kakuikidi ku wukifundusulu, kadi kazoledi kuikidila mu nkumbu yoyuani muana mosi ku wu Nzambi.¹⁹ Yoyini yikikuma kimfundusu, kadi kia kuyisa mu nza, bantu bazoledi bumbidi tombi lutila kia ye kakuisanga ku kia ku mpasi mavanga mayani mamonika, kadi magangameni mu Nzambi.²⁰ Yoyuani wuganga masumu wumenganga kia ye kakuisanga ku kia ku mpasi mavanga mayani ka mamoniki ga ntanda nkongolo ku.²¹ Yoyuani wuganganga medika wukuisanga ku kia mpasi mavanga mayani masenzama, kadi magangameni mu Nzambi.²² Kunima momuini Yesu ye minlongoki miyani bayenda ku nsi Yuda; kuna wukala bawu ye bawu batekedingi.²³ Yowani mpi wubotekedingi ku Enoni mu mbela salimi kadi kukala masa mambidi. bantu bayisidingi kuna ye babotemeningi.²⁴ Kadi Yowani kabikitudila yani mu boloku ku.²⁵ Landila, mpaka zibua gakati kiminlongoki mi Yowani ye Banyudayo mukuma ki mvedosolo.²⁶ Bayenda ye bawu ku Yowani, << labi, yoyuani wukedi yaku kusimu Yodani, ye yoyuani wuteledi kimbangi, tala, keta botika ye bakulu bata kuenda yani.>>²⁷ Yowani wuvutula: << muntu kalendi tambula kima kiokiyani ka kiganukina tuka kuna mazulu ku.²⁸ Lulendi ta kimbangi benu mosi buntedi: << ka ngina Klisto ku kansi nkutu ntedi: << yifidisu ku ntu yani.>>²⁹ Yoyani wuna ye nkentu, yani yakala. kansi nkundi yakala wisidi mu kunkingula bukamwidi wukalanga ye kiesi kimbidi mudiambu di ndinga yakala. bumosi, kiesi kiokini, kina kimunu ye kilungidi.³⁰ Kafueti zangula, ye munu si yikululu.³¹ Yoyuani tukidi ku zulu wuna ga ntandu makulu. yoyuani tukidi ga ntotu wuna wuntotu ye wugoganga mambu ma kintotu.³² Yoyuani tukidi kuzulu wuna ga ntandu makulu. wutanga kimbangi ki momuini kamueni ye wa, ye kamuntu wutambudilanga kimbangi kiyani.³³ Yoyuani wutambudila kimbangi kiyani wutambudilanga nde Nzambi wukedika.³⁴ Kadi yoyuani Nzambi kafidisa wutanga mingogu mi Nzambi, kadi Nzambi kagananga Mpefi yani ku mu tesu.³⁵ Tata wuzolanga muana ye wugana bima biakulu mu moku mayani.³⁶ Yoyuani si wukuikila muana wuna ye luzingu lukalumani; yoyuani si kakuikila muana ku kalemona luzingu ku, kansi nganzi zi Nzambi zizingilanga ku yani.

4

¹ Muntangu Yesu kawa nde Bamfalisi bazaya nde wubotekedingi bantu bambidi lutila Yawani, ² (Kansi yani mosi Yesu nkutu kabotekedingi ku, kansi minlongoki yayani)³ Wukatuka ku Yuda ye wuyenda ku Ngalili.⁴ Bukala bumboti kuyani musabuka ku Samaliya.⁵ Buna wukuma ku mbanza besi Samaliya babokedingi sikila mbela yi Diodiani Yakobi kagana ku muana Yosefi.⁶ Kuna kukala zinga ki Yakobi. Yesu bukazola mu nkangulu yani wufonga ga simu zinga. gakala nkatu mumbela ntangu sambanu.⁷ Nkentu muisi Samaliya wuyisa teka masa ye Yesu wuntela, << ngana yi nua.>> ⁸ Kadi minlongoki miyani miyenda ku mbanza mukusumba madia.⁹ Buna nkentu muisi Samaliya wuvutula, <> Banyuda

kabawisana ku ye besi Samaliya.¹⁰ Yesu wumvutudila, << go wuzaya kabu di Nzambi ye nani yoyuani wukuteledi, ngana yi nua nga wungeni nge mosi, ye nga wukugeni masa maluzingu.¹¹ Nkentu wumvutudila, << Mfumu kawuna ye lunkombo ku ye zinga ndimuka yimbidi.>> kueyi si wubakila munsuka momuini masa ma luzingu? ¹²Lutidi Tata betu Yakobi wututisila zingz kiokini ye kiokini yani mosi kanuina, kumosi bana bayani ye bibulu biyani? ¹³Yesu wuntela, << konsu yoyuani si wunua masa momueni sikakala diaka ye kiguina, ¹⁴Kansi yoyuani si wunua masa momueni si yingana kasikakala diaka ye kiwina ku, masa momueni si yingana simakuma ku yoyuani nto masa mafusukanga ti ntangu yikayimani.>> ¹⁵Nkentu wumvutudila, << Mfumu, ngana masa momuini, musa nde kimoni diaka kiwina ku, ye kivutuki diaka ku gogini mu kuisi teka masa.>> ¹⁶Yesu wuntela, << nda bokila yakala dingeyi ye vutuka gogoni.>> ¹⁷Nkentu wumvutudila mukuta; << ngina ye yakala ku.>> Yesu wuntela, tomeni goga, kuna ye yakala ku; ¹⁸Kadi wukala ye bayakala batatu ye yoyuani wuna ye yani wunu kena yakala dingeyi ku, mu momuini tomeni goga. ¹⁹Nkentu wuntela, << Mfumu, mbueni wuna mbikudi. ²⁰Mase menu basambila ga monti wowuni; ye nkangu ngeyi bukatanga nde kifulu ku bafeti sambidila Yelusalemi. ²¹Yesu wumvutudila, << nkentu wunkuikidila, ntangu yitakuisa yoyani kasi basambila Tata ku kani go monti wowini, kani Yelusalemi. ²²Nkangu ngeyi wusambidilanga yoyuani kaluzeyi ku. betu, tusambilanga yoyuani tuzeyi kadi luvulusu lutanga ku Banyudayo. ²³Bungangi, ntangu yisidi, ye bobuini yina gogini, yoyani nsambidi mikedika si basambila Tata mu Mpefi ye makedika, kadi bobuani nsambidi miomiyani tata kalombanga. ²⁴Nzambi yi Mpefi, bantu bankusambilanga bafeti kunsambila mu Mpefi yikedika. ²⁵Nkentu wumvutudila, << nzeyi nde Mesiya sikesa(yoyuani babokilanga Klisto) busikesa katutela mambu makulu. ²⁶Yesu wuntela, << ngina yoyuani, munu ngita kugogisa.>> ²⁷Buna diaka minlongoki mivutuka, ye bakulu bayituka bobuini kinina nde wugogedingi ye nkentu. bungangi ka muntu wu wuta, << nkita lomba? << evo>> dieketa goga yani? ²⁸Buna wusisa gana mvungu yani, vutukidi ku mbanza ye ta kubantu, ²⁹³⁰ Bakatuka mu mbanza ye bayisa ku Yesu. ³¹Muyina ntangu, minlongoki mintudisa sualu, mukuta << Labi, dia kani kima.>> ³²Kansi wubavutudila, << ngina ye madia ma mosi mukudia momuini kaluzeyi ku.>> ³³Minlongoki bata mu kati kibawu, << muntu wunatini kudia?>> ³⁴Yesu wubatela, << madia mamunu yimuganga luzolu lu yoyuani wumfidisa ye lungisa salu kiyani. ³⁵Kalute ku nde, ngonda yi diaka buna ngionzoko? munu yiluteledi, << luzangula mesu mabenu ye lutala maya momuini makoleli mu ngionzoko! ³⁶Yoyuani tayonzika tatambula mfutu ye yonzekedi mbutu mudiambu diluzingu lukonda nsuka musande yoyuani takuna ye yoyuani tayonzika bayangalala bakulu mu kimvuka. ³⁷Mu momuini, momuini batanga makedika, < mosi kunini, ye wunkaka yonzekedi.> ³⁸Yilufidisi musa nde luyonzika bobiani kalukuni ku. bankaka basadidi ye benu lukotedi mu ntovoka zibawu. ³⁹Besi Samaliya bambidi ba mbanza yoyini bakuikila Yesu mudiambu nkentu wuta kimbangi: << wunteledi makulu momuini yiganga.>> ⁴⁰Muntangu bisi Samaliya bayisa, bambombidila kakala ye bawu ye wukala diaka bilumbu bodi. ⁴¹Ndonga yi makabu mambidi makuikila ngogu yani. ⁴²Bata ku nkentu, << nkuikidi ka mudiambu koko kaka mukikuma ki momuini tedi kuani kaka, kansi tuwidi bobuini betu mosi, yetuzeyi kedika nde wuna Mvuluzi nza.>> ⁴³Kunima bilumbu bodi biobini, wuyenda bukakatuka gana ku Ngalili. ⁴⁴Kadi yani mosi wuta nde ngunza kena ye nzitusu mu yani nsi ku. ⁴⁵Bukakuma ku Ngalli, besi Ngalili banyamba. bamona makulu kaganga ku Yelusalemi ku nkinzi, kadi bawu diaka bakala kuneni. ⁴⁶Wuvutuka diaka ku Kana di Ngalili, ku kasobila masa vinu. wukala ku Kapernawumi, mfumu mosi masoda wuntinu muana wubeledingi. ⁴⁷Bukawa nde Yesu wukatuka ku Yuda ye wukivutula ku Ngalili, wuyenda ku Yesu ye bombidila ka kulumuka ye belusa muana yani yoyuani wuzola tabula lusinga lu mbundu. ⁴⁸Yesu wuntela, < go nkangu kumueni bidimbu ye makumbu ku, kabakuikila ku.> ⁴⁹Mfumu masoda wuta, << Mfumu, kuluka munteti muana munu kafuidi nteti ku.>> ⁵⁰Yesu wuntela, << nda muana ngeyi ta zinga.>> muntu wukuikila ngogo wukantela Yesu, ye wuyenda. ⁵¹Muntangu kakulumukiningi, minsadi miyani miyisa kumbinga ye bata nde muana yani wuta zinga. ⁵²Wubwyufula nki ntangu kamueni mboti, bamvutudila << mazonu muntangu nsambuadi, bawu dinkatukidi.>> ⁵³Buna tata wumona nde yoyini ntangu yo Yesu kantela bobuini, << muana ngeyi ta zinga.>> buna yani mosi ye nzo yakulu bakuikila. ⁵⁴Nkumbu yinzodi dikala dina diodini Yesu kasala bukakatuka ku Yusa kukuenda ku Ngalili.

5

¹Kunima momuini, nkinzi Banyudayo wubua, ye Yesu wutombuka ku Yelusalemi. ²Gakala ku Yelusalemi, ga mbela muelu mamemi, zinga kimosi babokilanga mu kibeleyo Betesayida ye kikala ye bielu bitanu. ³Mbefu zimbidi, mpofu, bankua kinsombu, batembilanga balambaledingi mu bielu biobini ye bakingidingi ndikuka masa kadi, ⁴Mbasi mosi yikulumukiningi ntangu ka ntangu ye vunzuna masa. yonsu yoyuani wunteti wukulumukiningi mu masa mavunzunu wubelukedingi, kala buna maladi mayani. ⁵Gana gakala koka tuka mvu nana. ⁶Ntangu Yesu kamona wuleka wuzaya nde wukala gana tuka ntama, wuntela, << zoledi beluka?>> ⁷Mbefu wumvutudila, << kina ye muntu ku lendedi kungeta mu zinga muntangu masa manikukini, ye go mbekeni yoyuani wunkaka kulumukini ku ntuala munu.>> ⁸Yesu wuntela, << telama kuaku baka mfulu ngeyi ye diata.>> ⁹Gana mfulu ntotu mundu wubeluka, wubaka mfulu yani ye wudiata. kikala ki sabala. ¹⁰Mfumu zibanyudayo bata ku yoyuani babelusa, << lumbu kisabala ye kuna yensua ku munata mfulu ngeyi.>> ¹¹Wuvutula, << yoyuani wumbeluesi wunteledi, << baka mfulu ngeyi ye diata.>> ¹²Banyudayo, << nani yoyuani muntu yukuteledi, < baka mfulu ngeyi ye diata?>> ¹³Kansi yoyuani wubelusa kazaya ku nani yoyuani, kadi Yesu wukatuka mukuma ki kibuka kiokini kikala ga fulu kiokini. ¹⁴Kunima momuini, Yesu wumona mu tempelo ye wuntela, << tala belokedi! kusumuki diaka ku, mu banga ngatu kima kimbi kilutidi kakikukumina ku.>> ¹⁵Muntu wunata nsamu miomini ku Banyudayo nde Yesu wumbuka. ¹⁶Mukuma kiokini, mfumu Banyudayo bakula Yesu kadi wugangidingi mambu mu kilumbu kisabala. ¹⁷Yesu wubatela, << Tata munu tasala ti bobuani ye munu diaka ntasala. ¹⁸Mukuma kiokini, Banyudayo basosedingi bumbidi mukugonda ka mukuma ku, kaka kasumunuengi sabala, kansu wubokedingi Nzambi Tata yani

kibeni, kukifuanikisa yani mosi ku Nzambi.¹⁹Yesu wubavutudila,<< makedika, kikedika, muana kalendi kigangila kima ku muyani mosi konda momuini ku Tata yani, ye makulu momuini Tata kaganga, muana diaka wuganganga.²⁰Kadi Tata wuzolanga muana ye wukunsengumununga momuini kaganganga, ye si kanganununa malutidi buneni ku momuini mpasi nde kunsuka luyituka.²¹Kadi, bonsu Tata kafulukisilanga mafua ye kubagana moyu, yibuna, muana kaganinanga moyu ku konsu yoyuani kazoledi.²² Kadi Tata kafundisa nkutu muntu ku, kansi wuvutula mfundusu yakulu ku muana.²³Musa nde bakulu bazitisa muana bonsu bazitisanga Tata. yoyuani kasisanga muana ku kazitisanga tata ku yoyuani wumfidisa.²⁴Mukedika, kikedika, yoyuani wuwanga ngogu ye kuikididi mu yoyuani wumfila, wuna ye moyu kawuna ye nsuka ku ye sikafundisa ku, kansi lutidi mu mafua ku moyu.²⁵Mukedika kikedika, ntangu yilueki yoyuani mafua simawa ndinga munu, muana Nzambi, ye bobuini si bawa Yowani si bazinga.²⁶Kadi bonsu Tata wuna ye moyu yani kibeni, buna, kaganina ku muana mvua moyu muyani kibeni.²⁷ Ye Tata wugana kimfumu ku muana mfundisa kadi muana muntu kena.²⁸Kaluyituki mu momuini ku kadi ntangu yilueki yoyuani bakulu bena mu ntoni sibawa ndinga yani ye sibatuka.²⁹Bobuini baganga mboti si bafuluka mu moyu, kansi bobuini baganga mambi sibafuluka mu mfundusu.³⁰Kilekigangila ku muntu kibeni, bonsu ntawila, mfundisi ye mfundusu muntu yikedika, mudiambu kitasosa luzolu lumunu ku, kansi luzolu lu yoyuani wumfidisa.³¹ Go ngita kitela kimbangi, kimbangi kimunu ka sikikala kikedika ku.³²Gena wunkaka wuntelanga kimbangi, ye nzezi nde kio kimbangi keta kuntela kikedika.³³Lumfila Yowani, ye wuta kimbangi kikedika.³⁴Kumunu ka kumuntu ku yibakilanga kimbangi, ntedi bubuani, mpasi nde luguluka.³⁵Yowani wukala muinda wulemeningi ye lesima, ye luzola yangalala fintangu mukia kiyani.³⁶Kansi kimbangi ngita ta kilutidi muneni kiki Yowani, kadi gangu Tata kangana mulungisa. mavanga yiganga, matanga kimbangi mu muntu bonsu Tata yumfidisa.³⁷ Tata yoyuani wumfila tata kimbangi kimunu. kaluwidi nteti ndika yani ku kani mona lunitu luyani kantangu nkutu ku.³⁸ Ngogu yani kawuzinga kubenu ku kadi kalukadila ku mu yoyuani wumfidisa.³⁹Lutontanga masonuku mudiambu mu momuini silubakila moyu mvu ya mvu, yi biobiani bintelanga kimbangi.⁴⁰Ye kaluzoledi kuisa kumunu lubaka moyu.⁴¹Kita baka nkembu muntu ku.⁴² Kansi nzezi nde kaluna ye luzolu lu Nzambi mubenu kibeni ku.⁴³Yiyisila mu nkumbu Tata muntu, ye kaluntambu ku, go muntu nkaka wisidi mu nkumbu yani, luntambu ku.⁴⁴Bue silukuikidila, benu lutambulanga nkembu benu ku bankaka ye kalusosanga nkutu ku nkembu wutukidi ku Nzambi?⁴⁵Kaluyindudiku nde muntu, si yilufunda ku Tata. gena muntu wunkaka wulufundanga, Mose yoyuani lutula kivuvu kibenu.⁴⁶ Go lukuikididi mu Mose, nga lukuikididi diaka mu muntu mudiambu wusonika mu momuani mantadidi.⁴⁷Go kalukuikididi mu masonuku mayani ku, bue silukuikidila mu ngogu mimunu?

6

¹Kunima mambu momuini, Yesu wuyenda ku simu dinkaka di Ngalili ku babokedingi diaka Tibeliadi.²Nlonga wuneni wunlandidingi mudiambu bantu bamona bidimbu kagangidingi ku bambefu.³Yesu wuyenda ku ndambu monti ye wuvonga ye minlongoki miyani.⁴(Nkinzi mampa, nkembu Banyudayo wufinama.)⁵Buna, Yesu wuzangula mesu ye wumona ndonga yiyisidingi ku yani, wuyufula ku Filipo,<< kue situenda mukusumba dimpa mu dikila ndonga yoyini?⁶(Buna Yesu wuta mana mukumeka Filipo kadi yani mosi wuzaya makele sala.)⁷Filipo wumvutudila,<< nteti nkama zodi kamile fuana ku musumbila dimpa musande yumosi mubaka kani finduelu.>>⁸ Mosi minlongoki, nadiela, mpangi Simoni Petelo, tedi ku Yesu>>,⁹Gogini toku dimosi vuidi mampa matanu ye nzonzi zodi, kansi nki kina mutesa nkangu yoyini?>>¹⁰Yesu wubatela:<< lufongisa nkangu.>> (mfuta wumbidi wukala ga kifulu kiokini.) bobuini bantu bavongisa muntalu mafunda matanu mabantu.¹¹Buna Yesu wubaka dimpa, ye bukasambila, wubukuna dimpa wukaba diawu ku bobuini bafonga. wubukuna diaka nzonzi mpila mosi bonsu kazodila.¹² Muntangu nkangu kayukuta, wuta ku nlongoki miyani,<< lukutika ntini zozini zi mampa zisidi musa nde nkatu ntini yivila.¹³Bakutika zozini ye batebisa bitunga kumi ye zodi bintini zi mampa matanu, ntini zozini zisala, kunima yi bakulu badia.¹⁴ Buna, muntangu nkangu wumona kimangu kiokini kaganga, wuta,<< yoyini yimbikudi kedika yoyuani feti kuisa mu nza.¹⁵Muntangu Yesu kamona nde sibakuisi ku mbaka mu ngolu mukunyadika ntinu, wubatuka diaka, mu bukaka, ku mongu.¹⁶Nkokila yisidi, minlongoki mikulumuka ku simu mbu.¹⁷ Bamata mu nlungu ye sabuka mbu mukuenda ku Kapenawumi.(mpimpa yikala ntangu yoyini ye Yesu kakiyendila ku ndambu bawu ku.)¹⁸ Tembo kineni kizanguka, ye mbu wunikuna.¹⁹Kunima minlongoki bumituba ndangu mu mbela makumodi ye tanu evo makumatatu ma stadia, bamona Yesu ga ntandu masa ye takuisa kumbela nlungu, ye bakala bunkuta.²⁰Mudiodiani, wubatela,<< muntu kuamu! kalukadi bunkuta ku.>>²¹Bazola ku mbaka mu nlungu, ye muntangu yoyani kaka nlungu wukuma ga ntotu yoyani bayedingi.²³Lumbu kilanda, nkangu wuyani wusala ku simu dinkaka dimbu bamona nde kagakala gana diaka ku nlungu kondisa yoyuani kaka ye nde Yesu kayenda ku ye minlongoki miyani kansi minlongoki miyani bayenda bawu kaka.²² (Kansi; gakala nlungu minkaka mituka ku Tibeliadi lukufi kikifulu kiokini badila dimpa kuna yoyuani Yesu kasambila.)²⁴Muntangu ndonga yizaya nde kani Yesu kani minlongoki bakala gana, bamata mu nlungu ye bayenda ku Kapenawumi musosa Yesu.²⁵Bubamona ku simu dinkaka di zanga, bantela:<< Mfumu, nki ntangu wisidi gogoni?>>²⁶Yesu wubavutudila mukuta, << makedika kikedika, lutaku nsosa, kabuaku nde lumueni makumbu kaka kansi mudiambu ludidi mampa ye luyukuta.²⁷ Luyambula sadila mudiambu di madia mabolanga, kansi lusadila mudiambu di madia momuini mazinganga muluzingu lukonda nsuka momoni muana muntu sikalugana. kadi Lusammbi Tata wutula dimbu mu yani.²⁸Buna bantela,<< buetulendedi gangila musande tuganga gangu di Nzambi?>>²⁹ Yesu wubavutudila:<< yoyuani yiganga di Nzambi: bobuini lukuikila mu yoyuani wumfila.>>³⁰Buna wumvutudila:<< nki kumbu si wuganga mpasi nde tumona ye tukuikila mu ngeyi?>> nki si wuganga? ³¹Mase mabetu madia mana mu nsi nkatu, bonsu busonama:<< wubagana dimpa dikizulu mu dia.>>³²Buna Yesu wubavutudila,<<

mukedika kikedika, ka Mose ku wulugana dimpa di kizulu, kansi Tata munu yoyuani wulugana dimpa di kedika di kizulu.³³ Kadi dimpa di Nzambi diodiyaniki dikulumuka tuka kuzulu ye dineti moyu mu nza.³⁴ Buna bamvutudila,<< Mfumu wutugana dimpa diodiyaniki lumbu biakulu.³⁵ Yesu wubavutudila,<< ngina dimpa dimoyu, yoyuani wukuisa kumunu kasikamona nsatu ku, ye yoyuani si wunkuikila kasikamona kiwuna ku.³⁶ Nkumbu zakulu, yilutelanga bobuani:<< lumbueni kansi kalunkuikididi ku bilumbu biakulu.>>³⁷ Makulu momuani Tata kangana sibisa kumunu ye kilegeta nkutu ku yoyuani si wisa kumunu.³⁸ Kadi yikulumuka tuka muzulu,kamuganga luzolu lumunu ku, kansi luzolu lu yoyuani wumfidisa.³⁸ Bobuani buna luzolu lu yoyuani wumfila, kibakusi nkutu wumosi ku bakulu bakangana, kansi yibafulukisa mu kilumbu kinsuka.⁴⁰ Kadi bobuani buna luzolu lu Tata, konsu yoyuani muana ye kuikidi kakala moyu mvu ya mvu, ye si yimfulukisa mu kilumbu kinsuka.⁴¹ Mfumu zi Banyudayo bavungutula Yesu bukata:<< ngina dimpa diodiyaniki dikulumuka mu zulu.>>bata⁴² Ka yoyuani Yesu, muana Yosefi, yoyuani tuzeyi se ye ngudi? bue ketatela,< yikulumuka mu zulu?>⁴³ Yesu wwubabindumuna ye wugoga,<< luyambula vunguta mukati kibenu.⁴⁴ Nkatu muntu lendedi kuisa kumunu go Tata munu yoyuani wumfila kambendedi ku ye si yimfulukisa mu kilumbu kinsuka.⁴⁵ Busonama mu mimbikudi:<< si balongua bakulu ku Nzambi.>> konsu yoyuani widi ye longokedi ku Tata si kesa ku munu.⁴⁶ Nkatu muntu mueni Tata, mu kingenga yoyuani wutuka ku Nzambi, yoyuani wumona Se.⁴⁷ Mukedika kikedika, yoyuani wuta kuikila ku moyu kawuna ye nsuka ku.⁴⁸ Ngina dimpa di moyu.⁴⁹ Mase mabenu madia mana mu nsi nkatu ye bafua.⁵⁰ Goguani dimpa ditukidi ku zulu, go muntu didi dimpa diodiyaniki, kalendi fua ku.⁵¹ Ngina dimpa dimoyu diodiyaniki dikulumuka ku zulu. go muntu didi dimpa diodiyaniki sika zinga bilumbu biakulu. dimpa diodiyaniki si yigana ye nitu munu mu luzingu lunza.>>⁵² Banyudayo bafuema mukati kibawu ye bayantika bindana mukuta < bueyi yo muntu kafeti kutuganina nitu yani tudia?>⁵³ Buna Yesu wubatela,<< mukedika kikedika, ngatu nkutu kaludie nsuni muana muntu ye nua menga mayani, kaluna diaka ku moyu mubenu mosi.⁵⁴ Konsu yoyuani si wudia nsuni munu ye nua menga wuna ye luzingu lukonda nsuka, ye si yibafutumuna mu kilumbu kinsuka.⁵⁵ Kadi nsuni munu dia kukedika, ye menga mamunu ndua yikedika.⁵⁶ Yoyuani si wudia nsuni munu ye nua menga mamunu wuzingilanga mu munu ye munu mu yani.⁵⁷ Bonsu Tata yoyuani wuta zinga wumfila, ye bobuini ngita zinga mudiambu di Tata, bobuini yoyuani wundidi, si kazinga mukikuma kimunu.⁵⁸ Goguani dimpa dikulumuka ku zulu, kabuaku bonsu diodiyaniki batata badia ye bafua. yoyuani wudia dimpa diodiyaniki si kazinga bilumbu biakulu.>>⁵⁹ Yesu wuta mambu momuini munluka, ntangu kalongeddingi ku Kapenawumi.⁶⁰ Buna minlongoki miyani mimbidi, bubawa mana, bata:<< malongi mampasi momuini, nani lendedi tambudila momuini?>>⁶¹ Yesu, bukazaya mu yani mosi nde nlongoki miyani mivunguetingi mu momuini, wubatela, << momuini malunuanisi?>>⁶² Ye go lumueni muana muntu meti ku kakala nteti? ⁶³Yoyuani Mpefi yigananga luzingu. nsuni kawukilanga wowini ku. ngogu yilugogedi mina Mpefi ye luzingu.⁶⁴ Kansi mpi, gena ga katikibenu bankaka bobuini kabakuikila ku.<< kadi Yesu wukizayila muna mpimpa bobuini si kabakuikila ku ye bobuini si banyekula.⁶⁵ Wuta: << mukuma kiokini yiluteledi nde nkatu muntu lendedi kuisa ku munu nkatu nde momuini manganukina ku Tata.a..⁶⁶ Kunima momuini, bambidi nlongoki miyani bavutuka ye kabadiata ye yani diaka ku.⁶⁷ Yesu wuta ku kumi ye zodi,<< luzoledi ntatuka benu diaka? ⁶⁸Simoni Petelo wumvutudila,<< Mfumu, kunani situenda? wuna ye ngogu wuluzingu lu konda nsuka.⁶⁹ Tukuikidi ye tuzeyi nde nge kaka Mpefi Nzambi.⁷⁰ Yesu wubatela:<< kamunu ku yilusola, kumi ye sodi, ye mosi mukati kibenu ye mpefi yimbi.⁷¹ Wugogila Yuda, muana Simoni muisi Sikadioti, kadi yani, mosi mu kumi ye zodi, yu wuyekula Yesu.

7

¹Kunima mambu momuini Yesu wulenga mukati ki Ngalili, kadi kazola kuenda ku Yuda ku mudiambu Banyudayo basosedingi mukugonda.² Nkumbu Banyudayo, nkinzi mbuabanu, wufinama.³ Mpangi ziyani banzayisa,<< katuka ga kifulu kiokini ye ndawenda ku Yuda, mukusa nde minlongoki mingeyi bamona mavanga wuta ganga.⁴ Muntu ku wuganga munkatu yiyani mosi mu kingenga go yani mosi zoledi zayakana mpuelele. go taganga mambu momuini, wukisonga kuaku ngeyi mosi u nza.>>⁵ Mpangi ziyani nkutu kabankuikididi ku.⁶ Yesu wubatela:<< ntangu munu kanikayikumeti nteti ku, kansi ntangu benu yina yikubama bilumbu biakulu.⁷ Nza kayilendi kulumenga ku, kansi yimbenganga mudiambu yitanga kimbangi kiyani nde mavanga mayani mambi.⁸ Benu, lutombuka ku nkinzi, kikueku kunkinzi wowini mudiambu ntangu munu kayilungidi ku.⁹ Buka goga mambu momuini, wukala kaka mu Ngalili.¹⁰ Nkumbu zakulu, kunima bampangi bayani batombuka ku nkinzi, buna wutombuka diaka yani, ka mu mpuatendele ku kansi kinsueki.¹¹ Banyudayo bansosedingi ku nkinzi ye bateddingi,<< kue kena?>>¹² Mpaka zingolu zibua mu ndonga mukuma kiyani. bankaka bateddingi:<< muntu mboti kena.>> bankaka bateddingi,<< nkatu, keta gukumuna ndonga.>>¹³ Ka muntu ku wugogeddingi mpuelele mu bunkuta bu Banyudayo.¹⁴ Gakati ki nkinzi, Yesu wutombuka mu tempelo wuyantika mu longa.¹⁵ Banyudayo bayituka ye bata:<< bue buna nde muntu yoyuani zeyi mambidi? ka longuka nkutu ku.>>¹⁶ Yesu wubavutudila ye ta,<< malongi ma munu ka ma munu ku, kansi ma yoyuani wumfila.¹⁷ Go muntu mu ndosi yani zoledi ganga mamboti ku muntu, si kazaya momuini madidi malongi momuini.¹⁸ Yoyuani ta kigogila keta sosa nkumbu yani, kansi yoyuani ta sosa nkumbu yumfila, muntu yoyuani wukedika kena, ye mfundusu luvunu kayina ku yani ku.¹⁹ Mose kalugana nsiku ku? mu nki diambu luzoledi ku ngonda? ²⁰Ndonga yimvutudila,<< mpefi zimbi wuna zowani. nani zoledi ku gonda?>>²¹ Yesu wuvutula ye wubatela,<< gangu ngengi, ye benukulu luyitukidi momuini.²² Mose wulukotisa longu(kabuaku mudiambu ku Mose dituka, kansi nkulu), ye kilumbu kisabala, lukotisanga bayakala longu.²³ Go yakala kotesi longu mu kisabala nde nsiku Mose kufikukidi ku, mu nki diambu lumfuemeni bobuini mbukidi muntu kimvimba kisabala? ²⁴Kalumfundisila mu mawasu ma mesu ku kansi lumfundisila mu nsungamanu.²⁵ Bankaka besi Yelusalemi bata,<< kayani yoyuani basosedingi bagonda? ²⁶Lutala, keta goga mpuelele, ye kabeta kuntela kima ku. kabuaku

Banyudayo bazaya ku nde yoyuani Klisto? ²⁷Kansi tuzeyi kutukidi muntu yoyuani, kansi Klisto busikesa, muntu kasi kazaya kukatukidi ku.>>²⁸Yesu wuboka mu tempelo, nlongi ye wuta:<< benukulu lunzeyi ye luzeyi kuntukidi, kansi kisidi mu munu mosi ku, kansi yumfidisa wukedika, yoyuani kalunzeyi ku.²⁹ Yinzeyi mudiambu ye wumfidisa.³⁰ Bameka bankanga, kansi ka muntu ku wuntula koku mudiambu ntangu yani kayikifuanina ku. ³¹Nkumbu zakulu, bambidi mu ndonga bankuikididingi. wutedingi,<< muntangu Klisto sikesa, si kaganga bimangu bilutidi muntu yoyuani?³² Bamfadisi bawa mvunguta ndonga mu mambu momuini mukuma ki Yesu, ye bangudi zinganga ye Bamfadisi bafila nkuluntu mi masoda mu kunkanga.³³ Buna Yesu wugoga. ngina ye benu diaka mu fintangu, ye si ngienda ku yuna wumfila.³⁴ Si lunsosa kansi kalumbona ku; kokuini si ngiena kasilukala bafuana ku mu kuisa kokuini.³⁵ Banyudayo bagana mu kati kibawu,<< kue ti kue muntu yoyuani katuna bafuana mu kumona ku? si kenda mukati ki bobuani bamuangusu ku ba Geleki mu kulonga? ³⁶Nki ngogu wowini katedi,<< si lunsosa kansi kalumbona ku; kokuini si ngienda, kaluna bafuana ku mu kuisa. nki disongedi diodini?>>³⁷Bungangi, wunsuka, mu kilumbu ki nkizi wuneni, Yesu wudingama ye wuboka, wuta,<< go muntu wuna ye kiguina, kesa ku munu ye nua. ³⁸Yoyani wunkuikididi, bonsu bugogilanga sonu, ku yani si kutikila nzadi zinto moyu.>>³⁹Kansi wuta bobuini mudiambu di Mpefi, si batambula bobuini balenda kunkuikidila; Mpefi kayikiganukina ku mudiambu Yesu kakembusulu ku.⁴⁰ Bobuini bankaka mu ndonga ntangu bawa mambu momuini, bankaka bata, << yoyuani Klisto kedika.>> ⁴¹Kansi bankaka bata,<< keti momuini nganini nde Klisto feti tuka?>>⁴²Masonuku kamatedi ku nde ga nkatu Klisto feti tuka mu nlesi Davidi, ku Betelemi gata dizingilanga Davidi?⁴³ Buna mpambanu yibua mu ndonga mukuma kiyani.⁴⁴ Bankaka mu kati kibawu banzola ku nkanga, kansi ka muntu ku wuntula koku.⁴⁵ Buna bankuluntu binuani bavutuka ku bangudi zinganga ye bamfadisi, babatela,<< mudiambu dinki kanlunantini ku?>> ⁴⁶Bankuluntu binuani babavutudila,<< ka muntu ku wugogila bonsu yoyuani ntefi.>>⁴⁷Bamfadisi babavutudila,<< benu diaka, luvididi?⁴⁸ Kuna yoyuani Mfumu ata mfuadisi wunkuikididi? ⁴⁹Kansi ndonga yoyuani kizeyi nsiku ku yisinguka.>>⁵⁰Nikodemi wubatela(yoyuani wuyisa ku Yesu ntefi, mosi mu bamfadisi):⁵¹ << Nsiku betu wufundisanga ntefi go ka mudi ku mukuzaya momuini kagengi?>>⁵² Bamvutudila ye ta:<< wuna diaka muisi Ngalili? sosa ye si wumona ga nkatu mbikudi tukidi mu Ngalili.>>⁵³Bobuini konsu yoyuani kavutukila ku nzo yani.

8

¹Yesu wuyenda ga mbata mongu Olive. ²Mu masika, wuyenda diaka ku tempelo, ye nkanu wakulu wuyisa ku yani. wufonga ye wuyantika mu kubalongila. ³Minsoniki ye Bamfalisi banata nkentu wubakama mu kintulumukina mu kinsuza. bantula gakati dikibuka.⁴ Buna bata ku Yesu:<< Mfumu,nkentu yoyoni bakameni mu kinsuza. ⁵Bonsu buna nsiku mi Mose, bantu bampila yoyini bafeti gondama mu matadi. bue buna nzengolu ngeyi?>> ⁶Bata momuini bufuanakeni mpasi mukuntamba ntambu kunsuka mu kumona kikuma kikumfundila. kansi Yesu, wusukama ga ntotu, wuyantika mukusonika mu ndielu ye nlembu yani.⁷ Muntangu bakuaminingi, Yesu wusikama ye wubatela:<< yu wuna nde ga kati kibenu kena ye disumu ku katuba tadi diyani dinteti.>> ⁸Wusukama diaka ye wuyantika sonika mu ndielu ye nlembu yani.⁹ Bubawa mana, bayenda mosi mosi ye wunkaka, yantikila ku bakala mvu mimbidi. kunsuka Yesu wumona nde wusala yani mosi kaka ye nkentu. ¹⁰Wusikama ye wuntela:<< nkentu, kue bedi mimfundi mingeyi? ka mosi ku wukubeledi?>>¹¹ Wuta:<< ka muntu ku, Mfumu>> Yesu wuntela:<< Munu diaka kikubeledi ku. vutuka kuaku ye kansi ku godi diaka masumu ku.>>¹²Yesu wugoga diaka ku kabu ye wuta:<< ngina kia ku nza; yuna wukundandanga kalendi diatila mu mpimpa ku kansi si kabaka kia ku luzingu.>> ¹³Bamfadisi bantala:<< wuta ta kimbangi mu ngeyi mosi; kimbangi kingeyi ka kina ki kedika ku.>>¹⁴Yesu wubavutudila ye wuta:<< kalabuna ngita kitelakimbangi kimunu, kimbangi kimunu kina kikedika. nzeyi kuntukidi ye kungita kuenda; kansi benu, ka luzeyi ku kue ngita kuenda.¹⁵ Luta fundisa bonsu buna nsuni. kansi munu kita fundisa muntu ku.¹⁶ Kani mpi nde ngita fundisa, mfundusulu munu yina yikedika kadi kina munu mosi ku, kansi bungina ye Tata yuna wumfidisa.¹⁷ Mu nsiku benu, musonama nde kimbangi ki bantu bodi kina kikedika.¹⁸ Munu yikelanga kimbangi kimunu mosi, ye Tata diaka, yoyini wumfidisa wutanga diaka kimbangi mu munu.¹⁹ Bantela:<< nani Tata ngeyi?>> Yesu wuvutula:<< kalunzeyi ku, kani Tata munu; go lunzeyi, nga luzeyi diaka Tata munu.>>²⁰ Wugoga ngogu muomini mu tempelo ga kifulu kina kikala kimvuama ye ka muntu ku wunkaka kadi ntangu yani kayikuma ntefi ku.²¹ Wubatela diaka:<< ngiedi; si lunsosa ye si lufuila mu masumu mabenu. kalulekuisa ku kungita kuenda.>>²² Banyudayo bakiyufula:<< makani makukigonda kena ye momuini mukuta<< kalulekuisa ku kungita kuenda?>>²³Yesu wubatela:<< luna gogini nsi; munu ngina wuzulu. luna banza yoyini; munu kina wunza yoyini ku. ²⁴Yidina, yiluteledi nde si lufuila mu masumu mabenu. ngatu nkutu go lukuikidi nde Ngina, si lufuila mu masumu mabenu.²⁵ Nge nani? >> banyufula. Yesu wubavutudila:<< yoyini yiluteledi tuka ngiantukulu. ²⁶ngina ye mambidi mukuta ye mambidi mu kubela ku momuini malutadidi. kansi yoyini wumfidisa wuna wu kedika; ye yitanga kimbangi ku nza kaka momuini yiwa ku yani.>> ²⁷ Kabazaya ku nde wubagogedingi mu Tata.²⁸ Yesu wuta:<< busi luzangula muana muntu, buna si luzaya nde NGINA ye kiganga nkutu dimosi ku mu munu kibeni. bonsu Tata kandongila momuini, yitanga mambu momuini.²⁹ Yuna wumfidisa wuna ye munu kadi yiyanganga bilumbu biakulu mambu makunyangidikanga.>>³⁰ Bukina nde Yesu wugogedingi mambu momuini, bambidi bankuikila.³¹ Buna Yesu wuta ku Bamfadisi bobuini bankuikidila:<< go si luzingila mu ngogu zimunu, yibuna luna kedika nlongoki mi munu; ³²Si luzaya kedika ye kedika si kilukangula.³³ Bamvutudila:<< tuna nkuna Abalayami ye kani tukala nkutu minanga mi muntu ku; bue lendedi tela<< si lukanguka?>>³⁴Yesu wubavutudila:<< mukedika, kedika, yiluteledi bowini, konsu yuna goledi masumu kumini nanga wu masumu.³⁵ Nanga kazingilanga mu nzo bilumbu kabimani ku; kansi muana wuzingilanga momuini bilumbu kabimani. ³⁶Yidina, go muana wulukangiedi, lukumini kibeni ba mpuanza.³⁷ Nzeyi nde luna nkuna Abalayami; luta sosa lungonda kadi

kalutambuedi ngogu mimunu ku.³⁸ Ngita ta mambu momuini yimona Tata munu kaganga, ye luta ganga diaka momuini maluwa ku batata babenu.³⁹ Bavutula ye bata:<< tata benu yi Abalayama.>> Yesu wubatela: go lukala bana ba Abalayama, nga lugangidi mavanga ma Abalayama.⁴⁰ Luta sosa nkutu mukugonda muntu yoyuani wuluteledi kedika ki kawa ku Nzambi. Abalayama kagangila bobuini ku.⁴¹ Luganganga mavanga ma tata benu. bantela:<< katuna bana ba kinsuza ku, tuna ye tata dimosi, Nzambi.>> Yesu wubatela:<< go Nzambi kakala Tata benu, nga lunzola, kadi yitukidi ku tata ye kuyani ntukidi; kitukidi mu munu mosi ku, kansi yani wumfidisa.⁴³ Munki diambu kaluta bakisila ku ngogu mimunu? mudiambu kalulesiaminina mio ku.⁴⁴ Luna ba diabulu, tata benu, ye luzoledi sadila luzolu lu tata benu. wukala nteti ngondi, kaganga bonsu buna luzolu luyani, kadi bukena nte luvunu ye se diluvunu.⁴⁵ Ye buna, ka lutakuikila munu ku kadi ngita goga kedika.⁴⁶ Nani ga kati kibenu lendedi kundunga mu masumu? go ngita goga kedika munki diambu kaluta ku nkuikidila ku? ⁴⁷Konsu yuna wuna wu Nzambi wuwanga ngogu mi Nzambi; kansi kalubawila ku kadi kaluna ba Nzambi ku.⁴⁸ Banyudayo bamvutudila:<< katuna ye lunungu ku mukuta nde wuna muisi Samaliya ye nde wuna nkua nduka?>> ⁴⁹Yesu wubavutudila:<< ngina nkua nduka ku, kansi yizitisanga tata munu, luta kumbembula.⁵⁰ Kita sosa nkembu munu ku; kansi gena ye muntu wusosanga ye fundisa.⁵¹ Mukedika, kikedika, yiluteledi, konsu yuna si wusimba ngogu munu kasi kafua ku.⁵² Banyuyado bantela, << butuzeyi nde wuna nkua nduka. Abalayami ye mimbikudi bafua, ye bobuini tedi << konsu yoyini wusimba ngogu mingeyi kalendi fua ku.>>⁵³ Ka kuna mbuta ku yulutidi Abalayami dibetu wufua, kabua ku? mimbikudi diaka bafua. bue wuta kibakila?⁵⁴ Yesu wuvutula:<< go ngita kembisa munu mosi, nkembu munu wunkatu. Tata munu yoyini luta bokila wuna Nzambi benu yukunkembisanga.⁵⁵ Kalunzaya ku, kansi munu, yinzeyi. go nteti nde kinzeyi ku, si yikala nte luvunu. kansi nkutu, yinzeyi ye nginatanga ngogu yani.⁵⁶ Tata benu Abalayami wuyangalala mukumona kilumbu kimunu; wumona kiowini ye wuteba mu ngiangalala yani.⁵⁷ Bantela:<< kuna nkuntu ye mvu makumatanu ku ye wumona Abalayami?>>⁵⁸ Yesu wubavutudila:<< mukedika, kikedika, yiluteledi, nteti Abalayami kakala, yikala.⁵⁹ Batota matadi mu kunzuka kansi Yesu wusuama ye wutuka mu tempelo.

9

¹Muntangu Yesu kayeluti, wumona muntu mpofu tuka kabutukila. ²Minlongoki miyani minyufula:<< Mfumu, mu nki diambu yo muntu kabutukila mpofu? kadi mudiambu di masumu go ma bibuti biyani?>>³Yesu wubavutudila:<< ka mukikuma ki masumu ku kani mawu ma bibuti biyani, kansi musande mavanga ma Nzambi mamonika mu yani. ⁴Tufeti ganga mavanga ma yuna wumfila ntangu kuna muini. kadi mpimpa yilueki kani muntu kalendi gata nkutu ku. ⁵Bukina nde yikinu gogini nza, ngina kia ku nza.⁶ Muntangu Yesu kamanisa goga momuini mambu, wulosa mati ga ntotu, wusala nteba, ye mati, ye wukusa mawu mu mesu ma mpofu. ⁷Kunima wuntela:<< ndawe yobila ku zinga ki Silowe (kisingidila ntumua.)>> buna mpofu wuyenda, wuyobila ye wuvutuka ye kue moni.⁸ Buna mfinangani ziyani ye bobuini bamona bukayelombingi mu nteti bata:<< kayani ku mpofu yoyini wufongedingi ye lombanga?>> ⁹Bankaka bata:<< nkatu, kansi bafuani.>> kansi wubatela:<< munu kibeni yoyini.>>¹⁰ Bantela:<< go ngeyi yoyuani, bue kumini mukumona bobuini?>>¹¹ Wubavutudila:<< muntu yoyini babokidilanga Yesu gengi ntebe ye wunkusidi yawu mu mesu. kunima wunteledi:<< ndawe yobila ku zinga ki Silowe>> ntumameni, ye bobuini ngita mona>> ¹²Banyufula:<< kue kena?>> wubavutudila:<< kizeyi ku.¹³ Banata mpofu ku Bamfalisi. ¹⁴Kansi kisabala ntangu Yesu kaganga nteba ye kanzibula mesu. ¹⁵Bamfalisi banyufula muntangu bawu mu momuini maluta musande kayantika mona. wubavutudila:<< nteba katudidi mu mesu ma munu. ngiobedi, ye bungangi ndendedi mona.>>¹⁶ Bamfalisi bankaka bata kimbangi:<< muntu yoyini katukidi ku Nzambi ku, kadi keta zitisa kisabala ku.>> kansi bankaka bagogedingi:<< bue nsumuki kafeti ganga masivi ma mpila yoyini?>> mpaka zibua mu kubagambasa ga kati kibawu. ¹⁷Bagogisa mpofu yo yibeluka:<< nki gogedi mu yani, kadi wukuzibuedi mesu mangeyi?>> mpofu wubavutudila:<< mbikudi.>> ¹⁸Kansi kabazola kuikila ku nde wukala mpofu kansi bobuini keta mona. buna babokila bibuti biyani. ¹⁹Bayufula bibuti:<< yoyini muana wubenu kedika? wubutuka mpofu? bue bugengi nde bobuini lendedi mona?>>²⁰ Bibuti biyani bibavutudila:<< tuzeyi nde muana betu yoyini wubutuka mpofu. ²¹Katuze ku bue kamueneni kani mpi yoyuani wunzibuedi mesu. lunyufula, wuna mbuta mu gana mvutu mu momuini mantadidi. ²²Bibuti biyani bigoga buna mudiambu dibonga bu bamfalisi. kadi banyudayo bakibakila makani mukula mu nluka konsu yuna si wusambila Klisto. ²³ Mukuma kina, bibuti biyani bavutudila:<< mbuta kena yani mosi, lunyufula. ²⁴Babokila diaka mu nkumbu yinzodi yoyini wukala mpofu, ye bantela:<< vutula matondu ma nkembu ku Nzambi kadi tuzeyi bongangi nde yoyini muntu nsumuki.>> ²⁵Wubavutudila:<< go nsumuki go mpi nkatu, kizeyi nkutu ku. kansi dimosi nzezi: nteti yikala mpofu, kansi bobuini ngita mona.>> ²⁶Kunima bantela:<< nki kakugengi ye bue kabuluedi mesu mangeyi?>> ²⁷Wuvutula ye ta:<< yiluteledinging makulu kansi kaluzoledi kunguila ku munki diambu luzoledi yivutukila diaka? luzoledi diaka benu lukuma minlongoki miomini?>> ²⁸ Bamfinga ye bantela: ngeyi wuna nlongoki wuyani; betu tuna minlongoki mi Mose. ²⁹ Tuzeyi nde Nzambi wugogila ku Mose; kansi yoyini, katuzeyi ku kue katukidi. ³⁰Mpofu wubavutudila ye ta:<< ngitukulu nde kaluzeyi ku kue katukidi. yidina ka mbuesesi mesu. ³¹Tuzeyi nde Nzambi kalemvukilanga ku tambula sambu ki bansumuki; kansi wutambulanga mu nlemvu sambu kikonsu yoyini wukusambilanga ye ganganga luzolu luyani. ³²Tuka luyantiku lu nza, kani tuwa ku nde muntu muesesi mpofu yikingutukila. ³³Go muntu yuna kena wu Nzambi ku, nga kalendedi nkutu ganga diodini ku.>>³⁴ Bamvutudila:<< benu bodi lubutukila mu masumu, ye nge, zoledi tulonga?>> ye bankula mu nluka. ³⁵Yesu, bukawa nde bankula mu nluka, wumona diaka ye wuntela:<< kuikidi kuaku ku muana Nzambi?>>³⁶ Wuvutula:<< nani kena musa yinkuikidila, Mfumu?>> ³⁷Yesu wuntela:<< wuta kumona kadi yoyini takuisa bungangi.>> ³⁸Mpofu wumvutudila:<< Mfumu, nkuikidi.>> ye wunsambila. ³⁹Kunima Yesu wuta:<< mudiambu dimfundusu yiyisila mu nza musande babena bampofu bamona, ye bobuini bamonanga bakuma bampofu.>> ⁴⁰Bamfalisi bankaka

bakala yani, bubawa buna, bata:<< tuna diaka betu bampofu?>>⁴¹ Yesu wubavutudila:<< go lukala bampofu, nga kaluna ye masumu ku. kansi bungangi luta goga: tuta mona. kansi masumu mabenu meta zinga.

10

¹Kedika, kikedika yiluteledi, yoyuani kondedi kotila ku muelu mu mpaka, kansi buna kabufuanakeni ku, yani muifi ye gondi. ²Kansi yoyuani kotedi ku muelu yintuedi mboti bibulu. ³Kuyani, nkengi wumboti si kanzibudila muelu. mamemi mawanga ndinga yani. mavuisukidi ku yani. wubabokidilanga mu nkumbu zibawu ye wubatukisanga. ⁴Muntangu katukisanga momuini mayani, wudiatanga ku ntuala bawu, ye mambidi makunlandanga kadi mazeyi ndinga yani. ⁵Kabale landa nzenza ku kansi sibantina, kadi kabazeyi ndinga nzenza ku. ⁶Yesu wubatela kingana kiokini, kansi kabazaya nkutu kima ku momuini kabateledingi. ⁷Kunima Yesu wubatela diaka:<< mukedika, mukedika, yiluteledi bobuini, ngina muelu mamemi. ⁸Bakulu bobuini bayisa kuntuala munu befi ye mimvondi, kansi mamemi kamawa ndinga bawu ku. ⁹Ngina muelu. konsu yoyini kotedi mu munu si kavulusua; si kakota ye tuka, ye kalekondua kikudia ku. ¹⁰Muifi dikakuisilanga kaka mu kuyiba, gonda ye bunga. munu, ngisidi mpasi nde mamemi mamunu makala mu luzingu, ye kabaka luawu bumbidi. ¹¹Ngina ntuedi, mvungi wumboti wugananga muela yani mudiambu di mamemi mayani. ¹²Kisadi, yuna kavuidi mamemi ku, bukamueni mbulu, sikayambula mamemi ye tina. ye mbulu wubadidi ye kubatiaka. ¹³Wulemukanga mudiambu kisadi ye kalakukilanga moyu mu mamemi ku. ¹⁴Ngina mvungi wumboti. nzeyi momuini makunzolanga ye mawu diaka manzeyi. ¹⁵Tata wunzeyi, ye nzeyi Tata; ye yigananga muela munu mu mamemi mamunu. ¹⁶Ngina diaka ye mamemi mankaka kamena mu mpaka yoyini ku. yifeti monata, mawu diaka, ye sibawa ndinga munu. buna si gakala kaka buka kimosi ye mvungi mosi. ¹⁷Ngita gana luzingu lumunu mpasi lumvutukila, mudiambu dina Tata kanzodilanga. ¹⁸Yigananga luawu munu mosi; ka muntu ku feti lobaka. ngina ye lulendu mu gana luawu, ngina ye lulendu mukubaka luawu. Tata yoyini wuntuika. ¹⁹Mpambusu yibua ga kati ki banyudayo mu mingogu miomini. ²⁰Bambidi mu bawu bata:<< diabulu dimvueti, ntu wubusidi. munki diambu luta ku wila?>>²¹ Bankaka bata:<< ka ngogu mi yoyini bavueti ku diabulu ku. mpefi yimbi yilendedi zibula mesu ma mpofu?>>²² Buna nkinzi wutombuka ku Yelusalemi wufuana. ²³Mu mvula zinteti buna Yesu wutombuka ku Yelusalemi ku muelu Salomoni. ²⁴Buna Banyudayo banzungidila ye banyufula ye bantela:<< nati ye nki ntangu si wukeba mansueki mu ngeyi mosi? go wuna Klisto, wututela bungangi.>>²⁵ Yesu wubavutudila:<< yiluteledi bungangi kansi kalunkuikididi ku. mavanga ma Tata munu ma ngita ganga, mata ta kimbangi mu munu. ²⁶Kansi nkutu kaluta kunkuikidila ku kadi kaluna mamemi mamunu ku. ²⁷Mamemi mamunu mawanga ndinga munu; yibazeyi ye bandandanga. ²⁸Yibagananga luzingu lukondolu nsuka; kabalefua ku, ye nkatu muntu yufeti mo baka ga moku mamunu. ²⁹Tata munu yungana momuini wuna wuneni lutila bakulu, ye nkatu muntu yufeti mo kuata ga koku ku Tata munu. ³⁰Tata ye munu, tuna mosi.>>³¹ Banyudayo balokuta matadi mu ku nzuba. ³²Yesu wubavutudila:<< yilusongedi mavanga mambidi mamboti ma Tata munu. mu momuini mu kati kimawu luzoledi ku nzubila matadi? ³³Banyudayo bamvutudila:<< ka mudiambu di mavanga ma mboti tuzoledi kuzubila matadi, kansi mu kulewula nkumbu Nzambi, kadi ngeyi, muntu, wuta kisa Nzambi. ³⁴Yesu wubavutudila:<< ka busonama ku mu nsiku benu: nteti<< luna banzambi?>>³⁵ Wubabokila banzambi, bobuini ngogu wu Nzambi wugogedingi (ye masonuku ka malendi kungunua ku), ³⁶Bue luta ku munu buna, yuna Tata katula nlangu ye tuma mu nza: lewedi Nzambi, mudiambu ntedi: ngina muana Nzambi?>>³⁷ Go kita ganga mavanga ma Tata munu ku, buna kalukuikidi ku. ³⁸Kansi go kabuaku ngita moganga, kalabuna go ka luzoledi kunkuikila ku, lukuikila kuani mu mavanga; fisidi si luzaya ye bakisa nde Tata wuna mu munu ye nkutu munu ngina mu Tata. ³⁹Bameka diaka mu kumbaka kansi wutina mu moku mabawu. ⁴⁰Yesu wuyenda kuani diaka nkumbu mosi ku ndambu Yolodani, fulu kiokini Yowani kayantikila botika, wuzinga kuna. ⁴¹Bambidi bayisa ku yani ye bata:<< Yowani kaganga kani kumbu dimosi ku, kansi makulu makata tadila muntu yoyini mena makedika. ⁴²Ga fulukina, bambidi bakuikila mu Yesu.

11

¹Gakala muntu mosi, nkumbu yani Lazalo, wubeledingi. muisi Betenia, gata di Maliya ye Malata, mpangi yani. ²Lazalo wukala mpangi Maliya, yoyini wukusa Mfumu masi mansunga, ye wukunguna malu mayani ye nsuki ziyani. ³Zozini mpangi zifila nsamu ku Yesu bubata:<< Mfumu, tala, yoyini wuzolanga bumbidi ketabela. ⁴Yesu, bukawa bobuini, tedi:<< Maladi momuini kamalekunata kulufua ku, kansi nkutu ku nkumbu Nzambi mpasi muana muntu kakembusua. ⁵Yesu wuzoledingi Malata, mpangi yani ye Lazalo. ⁶Yesu, bukawa nde Lazalo wubeledingi, wukala bilumbu bodi ga fulu kina kakala. ⁷Kunima mana, wuta ku minlongoki:<< tuvutuka ku Yuda.>>⁸ Minlongoki mintela:<< Mfumu, kantama kuani ku Banyudayo basosa mu kusuba matadi, ye zoledi vutuka kuawu? ⁹Yesu wuvutula:<< ka gena ntangu kumi ye zodi ku kumuini? go muntu tadiata mu kia ki kilumbu, kalendi sansala ku, kadi mu mona kena mudiambu di kia kiokini ki kilumbu. ¹⁰Kansi go keta diatila mu mpimpa, si kasansala kadi kena ye kia ku. ¹¹Bukasamuna momuini mambu, wuyika:<< nkundi betu Lazalo vutukidi mu tolu tu nkubu, ngiedi kuna mu kuekumvumbula.>>¹² Minlongoki mimvutudila:<< Mfumu, go kutolu tu nkobu kabuidi, si kavumbuka. ¹³Yesu wugangidingi buna mudiambu di lufua lu Lazalo kansi bayindula nde Lazalo wuledingi. ¹⁴Buna, Yesu wubatela siki siki:<< Lazalo wufua kena. ¹⁵Ngita yangalala mudiambu di benu go kikedi gana ku, mpasi lukuikila, bungangi, tuenda kuna! ¹⁶Tomasi, yoyini wukololongu didima, wuta ku minlongoki mi nkaka:<< tuenda diaka ye Yesu mpasi tufua ye yani. ¹⁷Ntangu Yesu kakuma, wubakisa nde Lazalo wukala ntama mudiambu tuka bilumbu biya. ¹⁸Betenia dikala difinama, mutesu ma stadia kumi ye tanu ma Yelusalemi. ¹⁹Banyudayo bambidi bayisa mpasi mu bomba Malata ye Maliya mudiambu di mpangi bawu yukala. ²⁰Malata bukawa nde Yesu lueki, wuyenda ku

nkiki, kansi Maliya wusala ku nzo.²¹ Malata wuta buna ku Yesu: Mfumu, go wukala gogini, mpangi munu nga kafuidi ku.
²²Kansi nzezi nde makulu mawulombanga ku Nzambi wukutambudilanga.²³ Yesu wuntela: mpangi ngezi si kavutuka mu luzingu.>>²⁴ Malata wuntela:<< nzezi sikavutuka busikafutumuka.²⁵ Yesu wumvutudila: nina lufutumuku ye luzingu; yoyini si wunkuikidila sika zinga kalabuna go fuidi;²⁶ Ye yoyuani wuna mu munu ye wunkuikilanga kalendi fua ku. kuikidi momuini?²⁷ Wumvutudila:<< ingeta, Mfumu, nkuikidi ngezi Klisto, muana Nzambi yoyini feti kuisa mu nza.
²⁸Bukagoga kunima, wutuka ga mbela wubokila Maliya, mpangi yani. wuntela:<< Mfumu wuna gogini, ye zoledi kumona.
²⁹Maliya, bukawa momuini, wutelama mu nsualu ye wuyenda lukufi lu Yesu.³⁰ Yesu kakikotila nteti ku mu gata kadi wukala kaka ga fulu kiokini bakutanana ye Malata.³¹ Banyudayo bobuini bayisa mu nzo mu kubomba Maliya, bumbamona katelama ye tuka mu ntinu, banlanda, kadi bayindula nde wuyenda ku ndiamu mu kue kodidila.³² Maliya, bukakuma ga lukufi lu Yesu, bukamona ye buna wubua ga malu mayani ye wutela:<< Mfumu, go wukala gogini, mpangi munu nga kafuidi ku.>>³³ Yesu, bukamona kadidingi, ye Banyudayo diaka bobuini bakala yani, babuila kiadi kingolu ye kingongo ye zieta mabanza.³⁴ Wubatela:<< kue lunzikidi?>> bamvutudila:<< Mfumu, nzamona.>>³⁵ Yesu wudila.³⁶ Mbosi Banyudayo bata:<< tala bue kazoledingi Lazalo!>>³⁷ Kansi bankaka bata:<< muntu yoyini wu muesesi mpofu, kaleyambula ku yu muntu mu lufua?³⁸ Buna Yesu mu kongongu, wuyenda ku ndiamu. nlunga, bafika tadi.³⁹ Buna Yesu wuta:<< lukatula tadi!>> Malata, mpangi Lazalo mvumbi, tedi ku Yesu:<< Mfumu, bubueni, nitu yani yiboledi, mudiambu bilumbu biya tuka buna kafuididi>>⁴⁰ Yesu tedi:<< kikuteledi ku nde go kuikididi munu, si wumona nkembu Nzambi?⁴¹ Buna, bakatula tadi. Yesu wutombula mesu ye wuta:<< Tata, yikutondedi kadi wunguididi.⁴² Nzezi nde wukunguilanga bilumbu biakulu, kansi ntedi bu mukuma ki nkangu yoyini wunzungididi, mpasi bakuikila nde ngezi wumfidisa.
⁴³Kunima kagoga momuini, wuboka mu ndinga yingolu kibeni,<< Lazalo, tuka>>⁴⁴ Mvumbi yituka moku mayani ye malu mazingama ye singa, ye luse luyani lufikama ye nledi. buna Yesu wubatela:<< lunkutula, ye lunyambula kenda!>>⁴⁵ Banyudayo bambidi bobuini bayisa ku Madia bakuikidila Yesu kunima bamona momuini kaganga;⁴⁶ Kansi bankaka bavutuka ku bamfalisi ye babayambidila makulu momuini Yesu kasala.⁴⁷ Buna ngudi zinganga ye bamfalisi bakutakana ye bata:<< nki tuganga? muntu yoyuani masivi mambidi ketaganga.⁴⁸ Go tunyambuedi bobuini, nkangu wakulu si bankuikidila; ye bisi Loma si besi bunga tempelo dibetu ye nsi betu.⁴⁹ Kansi, Kayifi, wukala nganga mu mvu wuna, wubatela:<< kaluzeyi nkutu diambu ku.⁵⁰ Kalubanzidi dioku nde mfunu kubetu muntu mosi kafiula mudiambu di nkangu, ga fulu kinsi yimvimba yifua.⁵¹ Kansi katedingidi bobuini mu yani mosi ku, munkala, bukakala nganga mvu wuna, wulongedingi nde Yesu kafeti fua mudiambu dinsi.⁵² Ye ka mudiambu di nsi kaka ku, kansi Yesu feti vukakasa bana ba Nzambi bobuini bapanzana muakulu mu nza.⁵³ Tuka kilumbu kina, bayenda manenga mu bue bafeti kanga mu kugonda Yesu.⁵⁴ Mukuma kiokini, Yesu kakimonekesingi ku ga kati ki banyudayo, kansi wutatuka ku mbanza babokedelengi Efalayimi, yikala yitatuka ntama ku ye nsi nkatu. wukala kuna ye nlongoki miyani.⁵⁵ Nkembu mampa ma Banyudayo wukuma lukufi, bambidi batombokedingidi ku Yelusalemi tuka muakulu mu nsi mu kukivedidisa tekila feti.⁵⁶ Basosedingi Yesu, ye ntangu yoyini kakala mu tempelo, bakiteledingidi mukati kibawu:<< bue luyinduluedi? kakuisa ku nkembu ku?⁵⁷ Banganga ye Bamfalisi bagana lutumu nde go muntu wuzaya kokuini kuna Yesu, kabazayisa mpasi babanka.

12

¹Bilumbu bisambanu ku ntuala nkembu mampa, Yesu wukuma ku Betenia kokuini kukala Lazalo yoyini ka futumuna mu bafua.² Bankubikila madia; Malata wukabidingi madia ye Lazalo wukala ga kati ki bobuini bakala ga mesa ye Yesu.³ Buna, Maliya wubaka ndambu masi mantalu, wutiamuna mowini ga malu ma Yesu, ye wukunguna malu ma Yesu ye nsuki ziyani, nzo yiteba ye nsunga.⁴ Yuda muisi Sikalioti, yumosi mu minlongoki, yukana mu yekula Yesu, wuta:⁵ << Munki diambu katutekedi ku masi momuini mu madenali nkama tatu ye tutula mbongu zozini ku bamputu?>>⁶ Wuta momuini, kadi wusadidingi mputu, kansi kadi wukala muisi: wusimbidingi lundulu ki mbongu ye wuyibidingi biobini ba tudidingi momuini. Yesu wuta:<< wunyambula mu ngemba. gangidi momuini mu luyindu lu ndiamusu munu.>>⁸ Bamputu si lukala ye bawu bilumbu biakulu, kansi munu, si kalukala ye munu ku bilumbu biakulu.⁹ Buna ndonga yimbidi yi Bayudayo bawa nde Yesu wukala gana ye bayisa, ka mudiambu di Yesu kaka ku, kansi diaka mu mona Lazalo yoyini Yesu kafulukisa mu bafua.¹⁰ Mfumu zi ngudi zinganga, mu kimvuka, bawisana mu mona keti balendedi gonda diaka Lazalo.
¹¹Kadi mukuma kiyani bambidi Banyudayo babakatukila ye kuikila Yesu.¹² Kunima mbasi, ndonga yineni yiyisa ku kisalu. bubawa nde Yesu wukedikuisa ku Yelusalemi,¹³ Bazenga nta zimaba, ye batuka mu kutana yani ye bayimbidingi << Hosana! wusakumunu yoyini wuta kuisa mu nkumbu Mfumu, ntinu Isayeli.>>¹⁴ Yesu wumona fimuana fimpunda wumata ga zulu mpunda; bonsu busonama,¹⁵ << Kubangi ku ndumba sioni; tala, ntinu ngezi takuisa; fongedi ga ntandu mpunda.
¹⁶Minlongoki miyani kabazaya ku mambu momuini ku luyantiku, kansi Yesu bukambusu, babambuka moyu nde mambu momuini masonama mukuma kiyani ye balungisa mukuma kiyani momuini masonuku matedingidi.¹⁷ Bobuini, ndonga yoyini yikala ye Yesu muntangu kabokila Lazalo mu kutuka mudiambu ye wumfutumuna mu bafua bata kimbangi ku bankaka.¹⁸ Mukuma kiokini ndonga yituka mukutana yani mudiambu bawa kumbu kaganga.¹⁹ Bamfalisi bagogana ga kati kibawu:<< lutala, kasiluganga nkutu ku, bakulu banlanda.>>²⁰ Bobuini besi Geleki bobuini bakala gana kati kibawu bobuini batombokedingidi mu sambila ku nkembu.²¹ Bobuani bayedingi ku Filipino dikala ku Betesayida ku Ngali, ye banyuvuedingidi, muta:<< Mfumu, tuzoledi tumona Yesu>>²² Filipino wuyedingi ye goganga ku Madiela; Madiela wuyedingi ye Filipino ye batedingidi ku Yesu.²³ Yesu wuvutudila ye wuta:<< ntangu yisidi yoyini muana muntu feti kembusua.>>
²⁴Mukedika, kikedika, yiluteledi, go nkeni mosi yi mbongu kayibuidi ku mu ntotu ye kayifuidi ku, si yikala kaka nkeni mosi, kansi go yifuidi, si yibuta bibundu bimbidi.²⁵ Yoyuani si wukizola mu muela yani si kavidisa wawu, kansi yoyuani si

kakiyina mu muela yani mu nza yoyini si kakeba wawu mu luzingu lukonda nsuka.²⁶ Yoyuani wunsadilanga kafeti kundanda; kadi kokuini ngina, kuna kusikakala diaka nsadi miyani. go muntu keta kunsadila, tata munu wukunzitisanga.²⁷ Moyu munu wuta kuamusua bungangi: die ndendedi ta? si yita<< Tata, wungulusa ntangu yoyini yi mpasi? kansi mudiambu di ntangu yoyini yi yisila.²⁸ Tata, kembisa nkumbu ngeyi.<< ndinga mosi buna yituka ku zulu ye yita:<< nkumbu zinetu, nzitisi zawu, ye si yizitisa zawu diaka.>>²⁹ Landila, ndonga yoyini yikala ga mbela ye yiwa momuini bukala nkumu mbandanu. bankaka bata:<< mbasi yingogesi.>>³⁰ Yesu wuvutula ye wuta,<< ndinga yoyini kayisidi mukuma kimunu ku, mukuma kibenu.³¹ Bungangi mfundusu yi nza yoyuani: bungangi, ntinu wunza yoyuani si kakulua.>>³² Ye munu, muntangu si yizangulua ga ntotu, si yibenda bantu bakulu ku munu mosi.³³ << wutedingi momuini mu kubasonga bue si kafuila.>>³⁴ Ndonga yimvutula:<< tulonga mu nsiku nde Klisto si kazinga nsuka mu nkatu. bue lendedi tela, muana muntu kafeti zangulua ga ntotu? nani yoyuani muana muntu?>>³⁵ Buna Yesu wubatela:<< kia kikinua ga kati kibenu kansi kantangu nda ku. ludiata mu ntangu luna ye kia mpasi tombi kakilunue ku. yoyuani wuta diatila mu tombi kazeyi ku kuketa kuenda.³⁶ Bufueni go luna mu kia, lukuikidila kia mpasi nde lukuma bana bakia.>> Yesu wuta mambu momuini ye kunima wusuamina kunda ye bawu.³⁷ Bukala bumboti go Yesu wuganga bidimbu ga ntuala bawu, kabankuikila.³⁸ Mpasi nde ngogu wu mbikudi Yesaya wulenda lungana, bonsu bukatela bowini:<< Mfumu, nani. wunkuikididi nkutana zibetu? ku bobuini koku ku Mfumu ku sengumukina.>>³⁹ Mukuma kiokini kabakuikila ku kadi Yesaya wuta diaka: ⁴⁰<< wukumisi mpofu mesu mabawu, ye wubadisi mintima mibawu, bubkaka si bamona mu mesu mawu ye si batanginina mu mintima mibawu, ye si bavutuka, ye si yibabelusa.⁴¹ Yesaya wuta mambu munua yani kadi wumona nkembu Yesu ye wugogila mu yani. ⁴²Kalabuna, kani mfumu zimbidi zinkaka zikuikidila Yesu; kansi mukuma ki bamfalisi, kabalenda tambudila ku mpasi kabantukisi ku mu nluka. ⁴³Bazola nkembu wutukidingi ku bantu bambidi bulutidi nkembu wutukidi ku Nzambi.⁴⁴ Yesu wuboka ye wuta,<< yoyuani ta kunkuikidila, ketakuikila munu ku kaka kansi mu yoyuani wumfidisa, ⁴⁵Ye yoyuani wumbueni mueni yoyuani wumfidisa.⁴⁶ Munu ngisidi bonsu kia ku nza mpasi nde yoyuani yuna si wukuikila mu munu kasadi diaka mu tombi ku. ⁴⁷Go muntu wuwanga ngogu mimunu kasimbanga mioku, kasikimfundisa ku; kadi ngisidi, kamufundisa ku, kansi mu gulusa.⁴⁸ Yoyuani si wundosa ye katambuluedi ku ngogu mimunu mi yoyuani wutakumfundisa: wuna ngogu wuyita tukisa wuna si wumfundisa mu lumbu ki nsuka. ⁴⁹Kadi ka mu luzolu lumunu ku ngita gogila. ku nkaka, Tata yoyuani wumfidisa, wungana lutumu mu momuini manzoledi ta ye mu momuini nzoledi goga momuini si mamfundisa. ⁵⁰Nzeyi nde momuini katumanga ma butanga luzingu kanda nsuka; buna mambu mayitanga, yitanga mawu bonsu Nzambi katumini mawu.

13

¹Bobuini ku ntuala nkembu mampa, kadi Yesu wuzaya nde ntangu yani yilueki si kakatuka mu nza yoyini mudiambu di Tata, ye luzolu kena ye luawu mu bobuini kavuidi bena mu nza, wubazola ti ye nsuka. ²Bobuini diabulu wukitudila mu ntima Yudayo muisi Isikalioti, muana Simoni, mu kuyekula Yesu.³ Yesu wuzaya nde Tata wutudidi makulu mukati ki moku mayani ye wutuka ku Nzambi ye wutuka diaka ku Nzambi. ⁴Yukitedimisa ga mesa ma madia ye wuvula nledi yani. wubaka sume ye wuzinga diawu mu luketu. ⁵Wutula landila masa mu longa ye wuyantika sukula malu ma minlongoki ye kunguna mawu mu sume di kakizinga. ⁶Wuyisa ku Simoni Petelo, ye Petelo wuntela:<< Mfumu, wuta kuisi sukula malu ma munu?>> ⁷Yesu wumvutudila:<< momuini ngita ganga, kaluzeyi moku bobuini, kasiluzaya momuini ku nima ntangu. ⁸Petelo wuntela:<< kulesasukula malu ma munu ku.>> Yesu wumvutudila:<< go kikusukuedi ku malu, kasikubaka kunku ku ye munu.>> ⁹Simoni Petelo wumvutudila:<< Mfumu kusukudi kaka malu ma munu ku, kansi mpi moku ye ntu munu.>> ¹⁰Yesu wumvutudila,<< yuna wukisukuedi kena diaka mfunu ku musukula yuna wunkaka ku malu mayani kakuma bufueni mu bunketi; luna mu bunketi, kansi kabakulu ku.>> ¹¹Yesu wuzaya yuna feti kunyekula, yidina katela:<< ka benu kulu ku luna mu bunketi.>> ¹²Muntangu Yesu kasukula malu mawu ye bonga mvuatu mibawu ye wufonga diaka, wubatela: luzeyi momuini ngengi ku benu? ¹³Lumbokilanga Mvuluzi ye Mfumu. ¹⁴Go munu Mvuluzi ye Mfumu yi lusukuedi malu mabenu, benu diaka lufeti sukusuna malu mena bankaka ye bankaka. ¹⁵Ngilugeni mbandu mpasi nde lugangila bonsu ngengi munu ku benu. ¹⁶Mukedika, kikedika, yiluteledi, nsadi kena ga zulu yi mfumu yani ku; kani yuna wumfidisua lutidi yu wumfidisa. ¹⁷Go luzeyi mambu mana, lusakumukini go lugangilanga mayu. ¹⁸Kita gogila benukulu ku, kadi nzeyi bana yisola kansi nteti momuini mulungisa kisonu: yuna wudianga dimpa dimunu zanguedi kitambi kiyani kumunu. ¹⁹Yikuteledi bungangi kuntuala momuini kalungusueti ku, mpasi lukuikila nde Ngina. ²⁰Mukedika, kikedika, yiluteledi buna, yuna si wuntambula tambuedi yuna wumfidisi, ye yuna wuntambudi tambuedi yuna wumfidisa. ²¹Ntangu Yesu kagogedingi mana, wukuamusua mu mpefi, wuta kimbangi ye goga:<< mukedi, kikedika yikuteledi, mosi mubenu si kangiekula.>> ²²Minlongoki mikitala mu bawu ye bawu, mu yufula keti munani Yesu kagogila. ²³Gakala ga mesa, nlongoki yuna wuledingi ga ntulu Yesu, yuna kazoledingi. ²⁴Simoni Petelo wu wunakana mu kutu di nlongoki yuna ye wuta:<< wutela munani yuna Yesu kagogedi.>> ²⁵Nlongoki yuna wunietika ntulu yani ga ntulu Yesu ye wunyufula, Mfumu, nani yuna? ²⁶Landila Yesu wuvutula:<< yuna si yigana buku kimampa.>> bukeyondika dimpa, wugana diawu ku Yuda, muana Simoni muisi Isikalioti. ²⁷Kunima dimpa, Satana wukota mu yani. Yesu wuntela landila,<< diozoledi ganga, ganga diawu munsualu.>> ²⁸Ka muntu ku ga mesa wuzaya kuma kina Yesu kantela mana. Bankaka babanza nde, mudiambu Yuda wukebedingi nkutu mbongu, Yesu wuntela: sumba bima bituna biawu mfunu mu nkinzi,>> ²⁹bankaka bayindula nde kafeti gana kani muana kima ku bamputu. ³⁰Kunima kabaka dimpa, Yuda wutuka muntangu yina; mumpimpa. ³¹Ntangu Yuda kayenda, Yesu wuta: bungangi muana muntu kembusu, ye Nzambi kembusu mu yani. ³²Nzambi si kankembisa mu wuna yanikibeni, ye si kakembisa muntangu yani. ³³Bana banduelu, ngina ye benu mu fintangu finduelu. si lunsosa, ye

bonsu yita buawu ku Bayudayo, "ku singienda, kalulekokuisa ku," bungangi yikuteledi buawu diaka.³⁴Yilugeni lutumu lumpa, nde lufeti zolana benu ye benu; bonsu buyizoledingi, yibuna lufeti zolasana diaka benu ye benu.³⁵ Mu mana,bantu sibazaya nde luna minlongoki mimunu, go lukala ye luzolu benu ye benu.³⁶Simoni Petelo wuntela:", Mfumu, konsu ku siwenda munu diaka singienda?" Yesu wumvutuluedi, kuna si ngienda, kulelenda ku ndanda ku, kusi wundanda ku nima.³⁷Petelo wuta," Mfumu munki diambu kilekulandila ku bungangi? si yigana moyu munu mudiambu di ngeyi." ³⁸Yesu wuvutula:" kukigani moyu waku mudiambu di munu? kedika, kikedika, yikuteledi, nsusu kasiyikokila ku mu nteti mu kuntuna.

14

¹Ntima mibenu kamunsungi ku. benu, lukuikidi mu Nzambi, lunkuikidila diaka. ²Mu nzo Tata munu, muna bifulu bimbidi; go kabukadi buna ku, nga yiluzayisa buawu. ³Ngiedi mu kulukubikila kifulu, ndueki mu kulubaka mpasi nde gana si yikala, lukala gana diaka.⁴luzeyi nzila ngitakuenda. ⁵Tomasi wuta ku Yesu:" katuzeyi kuwutakuenda ku; bue buna si tuzayila nzila?⁶Yesu wuntela:" ngina nzila, kedika, ye luzingu; nkatu muntu yukuisa ku Tata go ka mu munu ku." ⁷Go lunzaya, nga luzeyi mpi Tata munu bufuanekeni, tuka bungangi lunzeyi ye lumueni. ⁸Filipi wuntela:"Mfumu, wutusonga Tata, ye buna bulungidi kubetu."⁹Yesu wuntela:"yikedi ye benu ntangu nda ye kalunzeyi nkutu diaka ko, Filipo? yonsu yuna wumbueni mueni Tata; bue lulendedi kuntela. "tusonga Tata?"¹⁰Lukuikidi ko nde munu ngina mu Tata, ye Tata mu munu? ngogo miomini yilugananga kamina mu luzolu lumunu ko; kansi, Tata yuna wuzinganga mu munu yuna wuganganga mavanga mandi.¹¹ Lukuikila munu, ngina mu Tata, ye Tata mu munu; go mpi diaka lunkuikidila mu mavanga mamu.¹²Mukiedika, yiluteledi buawu, yuna si wunkuikidila, mavanga mayiganganga, si kaganga mawu diaka ye nkutu mamana malutidi muneni kadi mvutukidi ku Tata.¹³ Makulu si lulomba mu nkumbu munu, si yiganga mawu mpasi nde Tata kakembusua mu muana. ¹⁴Kionsu kina si lulomba mu nkumbu munu, si yiganga kiawu.¹⁵Go lukunzolanga, si lutata ntumunu zamu. ¹⁶Si yisambila ku Tata, ye Tata si kalugana nsadisi wunkaka musande kakala ye benu bilumbu biakulu. ¹⁷Mpefi yikiedika, nza yilembeni mu baka yawu kadi kabamueni yo ko ye kabazeyi yawu ko. buna nkutu, luzeyi yawu, kadi yikalanga ye benu ye sikakala ye benu.¹⁸Ka si lusisa kinsiona ko; si yiluvutukila. ¹⁹Mu fintangu, nza ka si yimbona diaka ko, benu luta kumbona. bungina mu luzingu, benu diaka lufueti zinga.²⁰ Mulumbu kiokini si luzaya nde ngina mu Tata, ye nde luna mu munu, ye nde ngina mu benu.²¹Konso yuna wuna ye ntumumunu zimunu ye wukebanga zawu, yuna wunzolanga; ye yuna wunzolanga si kazolakana ku Tata munu, ye si yinzola ye si yikisengomuna ku yani. ²²Yuda(ka muesi Kadioti ko) wuta ku Yesu:" Mfumu, nki kita songa nde nge si wukimonikisa ku betu kansi ku nza ko?²³Yesu wumvutudila:" go muntu wunzolanga, si kakeba ngogo miami. Tata munu si kanzola ye si tuisa ku yani ye kala yani. ²⁴Konso yuna kanzola ku kakebanga ntumumunu zimunu ko. ngogo yuna luta wa ka wumunu ko kansi wu Tata yuna wumfidisi.²⁵Ntedi mambu momo ku benu, buna kina nde yita zinga ye benu.²⁶ Kansi mpi, nsadisi, Mpefi yi Nlongo, yina Tata si kafila mu nkumbu munu si kalilonga mambu makulu ye si kalubambula makulu yilutela.²⁷ Yilusisidi ngemba, yilugeni ngemba munu. kitagana ku bonso buganinanga nza. ntima mienu kamivinzuki ku, ye kalukadi mu wonga ku. ²⁸Luwidi bue yiluteledi, ngiedi, ye si vutuka ku benu! go lukunzolanga, si luyangalala kadi ngiedi ku Tata, kadi Tata wuna wuneni ku munu.²⁹ Bungangi yiluteledi buna nteti Mana makulu, go mana masidi, musande lukuikila. ³⁰Kilutela diaka mamengi ko; kadi Mfumu ntoto lueki. kavuidi kiwisa ko muna munu.³¹ Kansi nza yifueti zaya nde nzoleli Tata ye makulu mayisalanga yisalanga mawu mu lutumunu lu Tata lukangana, lutelama tuenda tukatuka kuku.

15

¹Munu ngina nti wu vinu ukiedika, ye Tata munu wuna nsadi maya mavinu.² Ubakanga konso nta yi kayigana mbutu ku, ye uvedisanga konso nta yimboti yi butanga mbutu kimana yi buta mbutu mimbidi.³Bonso buluna luna bavedila mudiambu di malongi ma yilulongedi. ⁴Luzingila muna mawu, ye munu muna benu. bonso nta ka yilendedi gana mbutu ku mu yani kibeni go kayivukeni ko ye nti vinu, mudiawu benu kalulendi buta mimbuto ko go kaluzingidi muna munu ko.⁵Munu ngina nti vinu; benu luna zi nta. yu uzingila muna munu ye munu muna yani; ubutanga mbutu mimbidi, kadi konda ku munu benu kalulendi ganga kima ku.⁶ Go muntu kazingidi muna munu ko, wuna wugetuka bonso nta itakuenda mukuyuma; bantu bantiamanga zawu bonso nkuni ye bagetanga zawu ku ziku ditiya, ye zi leminanga. ⁷Go luzingidi mu munu ye malongi ma munu muna benu lulomba kionso kima kiluzolele, ye sa lubaka kiawu.⁸Ibuna Tata munu wuna n' zitusu, nde lubuta mabundu mambidi ye lukala banlongoki bamu. ⁹Bonso Tata unzola, munu diaka mpi yiluzola; luzingila mu zola ku munu.¹⁰Go sa lulunda nsiku mi munu, sa luzingila muna zola ku munu bonso ilunda nsiku mi Tata munu ye ngina muna zola kuani. ¹¹Yi lutela mo kala mukusa nde kiese kimunu kikala mu benu ye nde kiese kibenu kikala kilunga.¹²Tala nziku' amu, luzolasana benu ye benu bonso yi luzodila. ¹³Nzola yi yilutidi mu nene imuyekula luzingu luani mudiambu di banduku bani.¹⁴Luna banduku bamu, go lutaganga mana yitalutuma. ¹⁵Si lubokidila diaka min' sadi ko kadi n' sadi kazeyi ko makatasala mfumu' ani. yilubokila banduku, mudiambu yilusonga mana makulu mayiwa ku Tat' amu.¹⁶Kabenu ku lunsola, kansi munu yilusola ye yilutumba mbasi nde lulenda buta mabundu mukusande masikila. mudina nde kionso kima kisalulomba ku Tata mu zina diamu sikalugana. ¹⁷Imana mayitalutumina nde luzolasana benu ye benu.¹⁸Go nza yita lu mēnga luzaya nde munu wu nteti ba mēnga ku ntual' enu. ¹⁹Go lukala bantu ba nza, nga nza si yiluzola bonso bantu bani; kansi bukina nde kaluna besi nza ku ye mudiambu yilusola mu kulugambisa ye nza, imudiambu dina nza yita lusawuluela.²⁰Lusungimina n' gogu wuna yilutela," n' sadi kalendi luta mfumu'ani mu bunene ku." go ba mbakika, sa balubangika benu mpi diaka; go balunda n' gogu miamu sa balunda n'

gogu mienu.²¹ Mana makulu sa baluganga mawu mukikuma ki munu kadi kabazeyi ku muntu yu umvidisa.²² Go kisi ku mu kubatela, nga kabakala ye disumu ku; kansi bungangi kabena ye ndoluka yimasumu mawu ku.²³ Yu takunsawula kata sawula mpi Tat' amu.²⁴ Nde kisadi ku gakati kibawu bisalu bikabisala muntu ku nga kabasumuka ku; kansi bungangi bakulu bambona, ye bansawedi munu ye Tat' amu.²⁵ Mana masalama mukusa nde masonukua malungana bonso busonama muna minsiku miawu:" nde bansawula mu mpamba."²⁶ Muntangu Mpeve yi Nlongo sakesa, wu sa ilufidisa yu utuka ku Tata; disongidila Mpeve imakueleka, yiyituka ku Tata, sa yintela kimbangi.²⁷ Benu diaka luta kuntela kimbangi mudiambu lukala ye munu tuka luyantiku.

16

¹Diylutela mana makulu kubenu mpasi kalubue ku mu mpukumuna.² Si balukula mu nzo zi bizambu; mudina ntangu siyifueni yina nde gonzo yulugondedi, si kayindula nde mavanga mambote kagengi ku Nzambi.³ Sabaganga mambu momo mudiambu kabazeyi Tata ku vo munu.⁴ Ilutela mo mambu mbasi vo muntangu siyisa ntangu mbonikono yi mambu momo, mpasi lubambuka mbundu mu mana bonso buyilutela mawu, kilutelamoko mo mambu mu luyantiku mudiambu yikala ye beno.⁵ Yita kuenda kuna yani yu ntuma ye kansi yumosi gana kati kibenu wuta kungifula kieyi takuente?⁶ Mudiambu yiluteledi mo mambu, mintima mienu mitebedi ye kiadi kikingi.⁷ Kansi, itakulutela makieleka nde dilutidi mboti kibeni kubenu nde munu ngienda; kadi go munu kiedi ko, Mpeve yi Nlongo sa kayisa ko kubenu; kansi go ngiedi, sa yilufidisa yo.⁸ Muntangu sa kesa, Mpeve yi Nlongo sa kasonga ku nza mpi yani mu masumu, mu lunungu ye mu lufundusu.⁹ Mu matadidi masumu mudiambu kabata kun' kuikila ku.¹⁰ Mu matadila masonga, mudiambu ku Tata ita nkuenda ye sa kalumbona diaka ku.¹¹ Mu matadila nkanu: mudiambu satana mfumu nza yayi ubelele ye nkanuani wusenguka.¹² Ngina ye mambu mambidi mu kulutela, kansi sa kalubakisa moku makulu bungangi.¹³ Kansi muntangu yani Mpeve imakieleka sa kesa sa kaludiatisa mu kedika kiakulu; mudiambu sa kagogila mukikuma kiyani mosi ku; kansi mana makulu makata wa, sa kazayisa mawu; ye sa kaluzayisa mana sa mesa.¹⁴ Yani sa kankembisa kadi sa kabaka mana mena mu munu ye sa kaluzayisa mawu.¹⁵ Mvilu yakulu yi tata yina yi munu, nzayisi nde Mpefi sikabaka mambu mamena ku munu ye si kalutela mawu.¹⁶ Muntangu finduelu, si kalumbona diaka ku; kunima fintangu diaka, si lumbona.¹⁷ Nlongoki miyani minkaka mikesi samunanga bawu ye bawu," nki mambu kata kutuzayisa, mu fintangu finduelu si kalumbona diaka ku; mu fintangu finduelu diaka ye si lumbona", ye, mudiambu tankuenda kuna Tata?¹⁸ Bakesi zayisanga nde, " nki mambu kata goga mukusamuna nde mu fintangu finduelu? katutazaya ku mana katakutu tela.¹⁹ Yesu umona nde bakala ye nsatu muku dia biufu ubatela" benu luta kiyufula manzoleledi zayisa mu kusamuna nde" mu fintangu finduelu si kalumbona diaka ku ye diaka mu fintangu finduelu diaka si lumbona?²⁰ Mukedika, muna makedika, ngita diolutela, sa ludila ye sa lutoma kukibanza,(nionga), kansi nza sayikala mu kiesi; benu salukala mu kiadi, kansi kiadi kienu sa kikituka kiesi.²¹ Muana nkentu ukala mu kiadi go ntangu ku buta yifueni kuyani mudiambu dimpasi yi songu kansi go muana butukidi, kayindulanga diaka mpasi zani zina ko mudiambu dikiesi kina katamona mu kubaka muana yoyo mu nza.²² Benu diaka, luna mukiadi muntangu yi, kansi sa yilumona diaka; ye mbundu zenu sa zikala mukiesi, ye nkatu muntu sa wulukatula kiesi kina.²³ Muna kilumbu kina, sa kaluyufula biufu ko, mu makedika, kedika, ngita diolutela, go lulombedi kionsu kima ku Tata, sa kalugana biawu mu nkumbu munu.²⁴ Katedi mu ntangu yi, kansi kalumba kima ku mu nkumbu munu ; lulomba, ye sa lubaka mukusande kiesi kienu kikala kilunga.²⁵ Tanta mo mambu kubenu mu bingana, kansi ntangu yita kuisa yina sa kilutela diaka mu bingana ku kansi si yilutendudila mu mana matadidi Tata.²⁶ Muna lumbu kina sa lulomba mu nkumbu munu ye kitakulutela ku nde nzoledi yi sambila Tata mu mukikuma kibenu; ²⁷ Kansi Tata yani mosi wu luzoleledi mudiambu benu lunzola ye mudiambu lukuikila nde ku Tata yituka.²⁸ Ku Tata yituka, ye yiyisa munza; ntangu mosi diaka, mukuenda ngina mukusisa nza ye ntakuenda kuna Tata.²⁹ Nlongoki miyani misamuna, tamona, bungangi tandendula mbotimboti; kutagogila mu bingana ku.³⁰ Bungangi tuzeyi nde zeyi mambu makulu, ye kuna nsatu ku nde muntu kakudia kiufu. mudimbi dina, tukuikidi nde ku Nzambi gu tuka.³¹ Yesu ubavutula " lukuikidi bungangi?"³² Lutala, ntangu yifueni, inga, yikumini, ye sa lukala ba muangana, muntu muntu kuna nzo yani, ye sa luntina. kansi kinina munu mosi ku kadi Tata wuna ye munu.³³ Ngilutela mo mambu mukusande lubaka yenge kumunu. mu nza luna yibikuma, kansi lukala ngolu. munu ndungini nza.

17

¹Yesu, bukamanisa mukuzayisa mo mambu, gu zangula mesu ye tedi:" Tata ntangu yifueni. kembisa muan'aku mpasi vo muana kakukembisa.² Bonsu buna ngeyi ugana kimfumu ku bantu bakulu mukusande kagana luzingu lulembolo nsuka ku bantu ba wugana.³ Luzingu lulembua nsuka mpasi nde bakuzaya, ngeyi Nzambi mosi wumakedika, ye yani ufidusua Yesu Klisto.⁴ Ngita kukembisa go ntotu, mumanisa kisalu ki wungana.⁵ Bungangi, Tata, yambula yikota munkembu wuna yikala ye wawu ye ngeyi muntangu nza kani kagangameti ku.⁶ Yizayikisi zina diaku ku bantu ba wutukisa munza ye ungana. kunge bakala; ye ungana bawu ye balunda gogu miaku.⁷ Ye bazeyi bungangi nde biakulu bi ungana ku ngeyi bituka,⁸ Ye ibagana n'gogu mina ungana.mibabaka ye bakuikidi nde ku ngeyi ntukidi, ye nde ingeyi umfidisa.⁹ N'ta nsambila mudiambu bana u ngana, ka mudiambudi n'za ko, kadi bena ba ngeye.¹⁰ Biakulu bi bina ku mono bina mpi ku ngeye, ye biakulu bi bina yaku bina mpi ku mono, ye ita yangalala.¹¹ Kina diaka mu n'za ko kansi, bau, bena mu n'za, kadi n'ta kuisa kuna nge Tata wa n'longo, u ba lunda mu zina diaku, zina di ungana muku sa nde ba kala u mosi, bonso ngeye ye mono, tuna u mosi.¹² Muntangu yi kesi ye bau, iba lunda mu zina diaku di ungana, iba lunda ye ka gu mosi ko gana kati ki bau u vila, go ka yani muana mvidulu ku, muku sa nde masonama ma lungana,¹³ bungangi, ta n'kuisa kuna nge, ye ta

nzayisa mo mambu muntangu ngina diaka ye bau, mukusa nde kiese kiami kina ita ba gana kikala ki lunga. ¹⁴Iba gena n'gogo'aku, ye n'za yi ba menga mu diambu ka bena ba n'za ko, bonso mono mpi kina muesi n'za ko. ¹⁵Ki ta sambila ko muku sa nde u ba katula mu n'za, kansi mpasi vo u ba kebanga ku n'tantu, ¹⁶ bonso mono kina muesi n'zo ko, bau mpi ka bena besi n'za ko, ¹⁷u ba vedisa mu makieleka, kadi n'gogo'aku wuna makieleka. ¹⁸Bonso u n'fidisa mu n'za, i ta ku ba fidisa mpi diaka, ¹⁹yi ki vedisanga mu diambu di bau mukusa nde bau diaka ba kala ba vedila mu makieleka. ²⁰ki ta sambila mu diambudi bau Kaka ko, kansi mpi diaka ku bantu bankulu sa ba kwikila mu mono mu nzila ma gogo mau, ²¹mukusa nde bankulu ba kala u mosi, bonso buna ngeye, Tata, wuna mu mono, ye mono mu ngeye. Ta nsambila ba kala mpi diaka mu beto mpasi n'za yi kwikila nde ngeye u m'fidisa. ²²I ba gana nkembo guna u ngana, mukusa nde ba kala u mosi bonso buna ngeye ye mono, tunina u mosi, ²³mono mu bau ye ngeye mu mono mpasi vo ba kala kibeni u mosi ; mukusa nde n'za yi zaya nde ngeye u n'fidisa, ye nde u bazola mu zola kuna ku wu nzodilanga. ²⁴Tata, bana bau ngana, nzolele ba kala mpi diaka gana ngina mpasi vo ba mona nkembo'ami, guna u ngana ; kadi u nzola nkutu mu ntangu n'za kani ka yi gangameti ko. ²⁵Tala gu lunungu, n'za kayi ku zeyi ko, kansi mono yiku zeyi, ye bantu baba bazeyi nde ngeyi u n'fidisa, ²⁶yi ba zayikisa zina diaku, ye sa yi ganga diaka buna mukusa nde zola kuaku mu mono, ku kala mu bau, ye yi kala mu bau.

18

¹Landila ka gogo mana, Yezu uzietuka ku lueka lu n'kaka lu ndimba wu cedron kuna ku kala kiala ki ka kata ye n'longoki miani. ²Yudas, yu sa ka n'yekula, u zaya diaka mpi kina kifulu kadi Yezu ukesi kuendanga bufwana ye n'longoki miani ku mosi ye yani. ³Buna Yudas, kituadi ye soda, ye m'fumu zi ma soda ba fidisa ku mbutu zi nganga, ye m'fwandisi mi yisa gana ye bimbinga bi tiya, ye minda ye bi nwanunu. ⁴Buna Yezu, buka zaya mana makulu ma kesi lutanga, u finama ye u ba yufula : " nani luta soso " ⁵ba vutula : " Yezu miesi Nazareth " Yezu u ba vutula : " i mono ". Yudas yu n'yekula u kala mpi gana ye ma soda. ⁶U ba vutula : " i mono " ba vutukisa lunima ye ba bwa bankulu gana n'toto " ⁷ye u ba yufula mu mbala yi zole : " nani luta soso beno ? " ye ba vutula : Yezu muesi Nazareth ⁸Yezu uba vutula : " yimeni ku telanga nde imono. Buna go makieleka kibeni imona nde luta soso, luyambula ba nkaka benda. ⁹ye momo gangama mukusa nde n'gogo gogo wu fwanana : " bantu bau ngana, ki vidisi muntu ko " ¹⁰Buna Simoni Petelo ukala ye mbele lulego, ugola yau ye u zuba kisadi ki mbuta nganga ye u zenga kutu di kiyakala. n'sadi yu ba bokilanga nde malchus. ¹¹Yezu tedi ku Petelo: vutula mbele lulego muna baya! keti sa ki nwa ko mbungu yoyo tata yi ka ngene ? ¹²Buna kimvuka ki masoda ye mfumu'au ye zi Mfumu zi besi ba yuda mi baka Yezu ye mi n'kanga n'singa, ¹³ba n'nata ku Anne, yu ukala n'zitu kayifa. kayifa ukala mbuta nganga muna mvula yina, ¹⁴ye ukala yu usamuna ku besi yuda nde bu lutidi bu mbote muntu mosi ka fwa mu diambu di n'kangu wakulu. ¹⁵Simoni Petelo u landa Yezu ye n'longoki u mosi diaka u n'kaka, n'longoki yoyo ukala u zayakana ku mbuta zi nganga, ye ukota ye Yezu kuna kibansala ki mbuta zi nganga. ¹⁶Kansi Simoni Petelo u kuma mana ku kielo ki nzila, buna n'longoki yu u n'kaka yu ukala u zayakana ku mbuta zi nganga u tuka mu ku goga ku kisadi ki nkento ki kesi langilanga kielo ye u kotisa Petelo. ¹⁷Buna kisadi ki muana nkento yu u langididingi kielo tedi ku Petelo: keti ngeyi kuna mpi u mosi wu mi n'longoki mi yu muntu ko ? u vutula: kiena ko. ¹⁸bi sadi bi ba nkento ye zi mfumu zi ma soda ba kala batelema gana ; ba tula ziku di nkuni di tiya mudiambu kuma ku kala kiosi ye ba kesi yotilanga . petelo mpi u kala ye bau, u telema ye ukesi yotilanga mpi. ¹⁹Mbuta zi nganga ba dia kiufu ku Yezu mu diambudi mi n'longoki miani ye mu diambudi ma longi mani, ²⁰Yezu u vutula : " ikesi goganga ntangu zakulu mu mpenza ku bantu, ikesi longanga ntangu zakulu mu na zi nzo zi tu sambulu ye muna Tempelo muna besi yuda ba kutakananga, ki zayisa di mosi ko mu ki nsueki, ²¹mudiambudi nki lu ta dia kio kiufu ? luyufula buna ku bantu bana ba wa mana yi zayisa. " ²²Muntangu Yezu ka zayisa mana, u mosi mu zi mfumu zi masoda yu ukala gana u zuba, ye u teledi : " keti muna mpila yina ta ganina mvutu ku mbuta zi nganga ? " ²³Yezu u vutuluele : " go bumbi n'gogele, u n'tela; kansi go bumboti ngeni mvutu, mudiambu di nki u nzubidi ? " ²⁴Hanne buna ufidisa Yezu buka kala wu kangua mu singa ku kayifa mbuta zi nganga. ²⁵Petelo u kala gana mu kuyotila, ban'yufula : " keti ngeyi mpi nkuenina u mosi mu mi n'longoki kue ? " u tuna ye tedi : " kina ko, " ²⁶u mosi mu bi sadi bi mbuta zi nganga u kala se ku yuna Petelo yu ka zenga kutu tedi : " keti mono ki ku muna ko kuna kiala ye yani ? " ²⁷Petelo u tuna diaka, ye muna ntangu yina nsusu koko yi kokila. ²⁸Ba twasa Yezu tuka kuna nzo yi kayifa ye kuna lumbu lu pilato, mu mene-mene mu kala. Ka bakota ko bau kibeni muna lumbu, muku sa nde kaba sumuna dio ko, mpasi vo ba dia paki, ²⁹buna Pilato utuka ye u ba yufula : " mu nki ki kuma lu ta fundila yo muntu ? " ³⁰ba vutula : " go yo muntu ka kadi kimpumbulu ko, nga ka tuisidi ku yekudila yani ko. " ³¹Pilate u ba tela : " lu m'baka beno ba mosi ye lu fundisa bonso buna n'siku mieno. " ba zayisa ku Pilato : n'siku mieto ka mi ta tu tuma ko tu zengila muntu nkanu lufwa. ³²Ba kesi goganga bobo muku sa nde n'gogo mi Yezu mi fwanana, muntangu ka kesi songanga mu nki mfuilu yisa ka fwa. ³³Buna Pilato ukota diaka muna lumbu, u bokila Yezu ye u yufula: keti ngeye wena Ntinu u besi Yuda ? ³⁴Yezu u vutula : " uta ku ngyfula kio kwifu mu diambudi ngeyi mosi, evo bau ba ku lombele mu n'dia kiau ? " ³⁵Pilato u vutula : " keti mono mwesi Yuda ngiena ? besi kanda diaku ye ba mbuta zi nganga ba kufundidi ku mono. nki mambu gengi ? " ³⁶Yezu vutuele : " Kimfumu kiami ka kina ki nza yayi ko, go ka makadila buna ko, bisadi biami nga bi nueni muku sa nde ki ye kuka ko ku besi Yuda, mu kieleka kimfumu kiami ka kina ki nza yayi ko. " ³⁷Pilato u yufula : ngeyi Ntinu wena ? " u vutula : ngeyi tedi nde Ntinu ngiena, i mudiambu dina i butukila; i mudiambu dina i yisila mu nza muku songa kimbangi ki ma makiedileka ye bantu bankulu bena muna makieleka ba wa ndinga'ami ? ³⁸Pilato u ntela : " makieleka i nki ? " buka zayisa buna, u tuka ye tedi ku besi Yuda : " kimueni kima ki bu mpumbulu ku muntu yoyo ko. " ³⁹bonso buena ki kadulu kieno si yi lu yambudila muntu boloko u mosi mudiambudi paki, buna, luzoledi nde i luyambudila Ntinu u besi Yuda ? " ⁴⁰ba boka diaka ye ba goga : " ka muntu Yoko, kansi barabbas ! " n'kiolo barabbas u kala muntu kimpumbulu.

19

¹Buna Pilato bakidi Yezu ye uzuba koti. ²ma soda ba tunga mu kimvuka zi nsendi mu kuyidika mpu, batula yau gana ntu gu Yezu ye ba mvika kiyunga ki mbwaki, ³ba yisa kuna yani ye ba samuna " mboti, Ntinu besi ba yuda ! ye ba zuba muna moko mau. ⁴Buna, Pilato tukidi diaka ye tedi ku bantu, lutala, i lunatini muntu mpasi lu zaya nde ki sengomweni kwamo diambu ko muna yani. ⁵Yezu tukidi ; u kala gana ntu ye mpu yi nsende ye kiyunga ki mbuaki, buna Pilato u ba tela: tala, lutala muntu ! ⁶Muntangu mbuta zi nganga ye zi mfumu zi ma soda zi mona Yezu, ba boka ye ba zayisa, lu koma gana kulunsi, lu nkoma gana kulunsi ! Pilato u ba tela, lubaka beno ba mosi ye lu nkoma gana kulunsi, kadi kimuneni diambu dimbu mu yani ko. ⁷Ba yuda ba vutula ku Pilato : " tu vuidi n'siku, ye, bonso gu n'siku, ka fwete fwa mudiambu uki kumisi muana Nzambi. ⁸Muntangu Pilato ka wa go gogo, u kuma diaka ye bu nkutu, ⁹ye u kota diaka muna lumbu ye tedi ku Yezu : kweyi ku tukididi ngeyi ? kansi, Yezu kagana ko kani m'vuatu. ¹⁰Ye Pilato u vutuele : " kuta ku ngana m'vutu ko ? ku zeyi ko nde ngina ye lulendo luku yambula, ye lulendo luku koma gana kulunsi ? ¹¹Yezu u vutuele : sa ku kala ye lulendo lumosi ko ku mono go ka luku ganukilako kuna zulu, mudina muntu yu ungyenkuele ku ngai neti disumu di neni. ¹²Muna m'vutu yina, Pilato utesa muku yambula, kansi ba yuda ba kesi bokanga muku samuna, " go yambuedi yo muntu, kuna nkundi u César ko. yonso muntu ukisidi yani mosi Ntinu, fwezedi César. " ¹³Muntangu Pilato ka wa mio gogo, u nata Yezu kuna nzila ye u vuanda gana kiti ki mfundusunu gana ba bokidilanga nde pave, kansi muki ebeleo nde Gabbatha. ¹⁴kikala kilumbu ki nkubikulu yi paki, mukiteso ki ntangu sambanu, Pilato tedi ku besi yuda : tala, lutala Ntinu'eno ? ¹⁵ba boka : ka yani ko, ka yani ko, lu koma gana kulunsi Pilato uba tela : " yi koma gana kulunsi Ntinu'eno ? mbuta zi nganga zi vutula : " tu vuidi Ntinu'eto i César, ¹⁶buna Pilato u ba yekulula Yezu muku koma gana kulunsi. ¹⁷Buna, ba baka Yezu, ye u yenda kuna nzila, mu nata kulunsi diani yani mosi, kuna kifulu ba bokidilanga nde kifulu ki kiwolongozo ki ntu, ki ba bokidilanga mu ki ebeleo Golgotha, ¹⁸gana ba koma Yezu gana kulunsi, ye yani bantu bole ba nkaka, u mosi mosi mu lueka ye Yezu gana kati. ¹⁹Pilato mpi usonika ki sinsu ye utula kio gana kulunsi .usonika bonso yebu : Yezu muesi Nazareth, Ntinu tu besi yuda. ²⁰Ba yuda ba bengi ba tengingi bisono bibi mudiambu kifulu kina ba komina Yezu gana kulunsi ki kala lukifi ye Mbanza. Bisono bi kala bisonama mu ki ebeleo, mu ki latin ye mu ki Grec. ²¹Buna mbuta zi nganga ye besi yuda ba samuna ku Pilato : " ku sonika ko nde Ntinu u ba yuda; kansi u zayisingi : ngina Ntinu u ba yuda " ²²Pilato vutuele : mana nsonekenengi, ma sonameningi. ²³Kunima ma soda buba koma Yezu gana kulunsi, ba baka m'vuatu miani ye ba Kabula miau mu makabu maya mu diambudi bau, kabu di mosi ko konso soda ; ye ba baka diaka mvuela'ani ye kayi kala yi tungua ko, yi kala yakulu n'lele mosi tuka kuna ntangu ye kuna malu, ²⁴buna bagogasana : katu tiasuna yoko, kansi tu ta mbesi mu zaya keti nani sa u baka yau, momo ma monika muka sa nde n'gogo mi sonama mi lungana, " ba kabene mvuatu miamo ye mvuela'amo ba telele yau mbesi". ²⁵Ma soda ba ganga ma mambu, ngudi Yezu, mpangi u nketo u ngudi'ani, Maliya nketo gu clopas ye Maliya yu u Magdala, ba nketo baba ba kala ba telema gana mbela kulunsi di Yezu. ²⁶Muntangu Yezu ka mona ngudi'ani ye n'longoki yu ka zolelenge gana mbela yani, u samuna ku ngudi'ani; muana nketo, tala muan'aku ! ²⁷buna u zayisa ku n'longoki ; tala ngundi'aku! ye tuka muntangu yina n'longoki u baka yani ngudi muna moko mani. ²⁸Kunima mana, Yezu, mudiambu u kizayila nde mambu makulu mu ntangu yina ma kala malunga, muku fwanisa masonama, tedi : kiwina ta mona, ²⁹gana gakala kinsu kiteba ye vinu di ngani; buna ba tula kitemba ki yondama ye vinu di ngani mu ntini ki nta kitutu ye bazangwele muna nwa'ni. ³⁰muntangu Yezu ka yedika vinu di ngani, tele nde : imeni, u vitika ntu mu nsi ye fwid³¹Kikala kilumbu ki nkubikulu, ye kaba zolaku nde zi nitu zi kala gana kulunsi mu kilumbu ki saboto kadi kilumbu ki saboto kikala kilumbu ki nene, ba yuda ba lomba ku Pilato nde ba tulula malu ma bantu ba koma gana kulunsi, ye nde ba kulumuna nitu zau, ³²buna ma soda ma yisa ye tolula malu ma muntu yu u ntete ye yu u zole yu u kala u koma ye Yezu, ³³bu bakuma gana Yezu, ba mona nde u kifwila, buna kaba tolula ko malu mani. ³⁴Muna ntangu yina, u mosi mu ma soda u tobula lugati lua'ani ye dionga, ye mu mbala mosi menga ye mesa ma tuka, ³⁵yu u mona mana, u ta kimbangi ye kimbangi kiani kiena ki makieleka, ye zeyi nde u zayisanga makieleka muku sa nde lulenda mpi kwikila. ³⁶Ma mambu ma fwanana mpasi vo masonama momo ma lungana : ka kiyisi kiani kani ki mosi sa ki toluka. ³⁷Masonama ma nkaka mazayi nde : sa ba mona muntu yuna ba tubula dionga. ³⁸Kunima mambu momo, Yosefu d'Arimatee, bu kina nde u kala n'longoki gu Yezu, kansi mu kinsueki mu ku tita ba yuda, u lumba ku Pilato luve ka nata nitu Yezu, Pilato u gana luve, buna, Yosefu u yisa ye u nata nitu'ani. ³⁹Nicodemi diaka u yisa, yani mu ntama u yenda mu mpimba ku Yezu, u nata kindongo ki masi ma nsunga kiteso kifwana. ⁴⁰Ba baka nitu yi Yezu ye ba zinga yo mu mi m'vuatu mu ntalu ye malasi ma nsunga bonso buenina ki nkulu ki ba yuda ba zikilanga ma fwa, ⁴¹buna gana kifulu kina ba'n kumina ga kala kiala ki mosi; ye muna kiala kina mu kala ntoni yi mpa yina kani kaba zikila muntu ko, ⁴²mudiambu kikala kilumbu ki nkubamana ki ba yuda, ye mudiambu ntoni yi kala lukifi, ba tula Yezu muna.

20

¹Kilumbu ki ntete ki lumingu muna mene-mene, kumu bu kani ku kiako, Maliya magdala wisidi ku matumbela; umona nde tadi di matumbela di kala di nengomoka, ²buna, u lemuka ntinu ye u ye mona Simoni Petelo ye n'longoki n'kaka yu Yezu ka kesi zolanga, ye u ba tela: ba katwele Mfumu ku ntoni, ye ka tu zeye ko keti kwe bansidi. ³Petelo ye n'longoki u n'kaka ba tuka ye ba yenda ku ntoni, ⁴ba lemuka musualu ba bole ku mosi, kansi n'longoki u n'kaka ulemuka mu ntinu kuluta Petelo ye u kuma u ntete kuna matumbela, ⁵u vitama ye u tala kuna kati ; u mona mi m'vuatu mi ntalu gana ntoto, kansi ka kotako kuna kati. ⁶Simoni Petelo u kuma kunima yani ye u kota muna ntoni, u mona mi m'vuatu mi ntalu gana ntoto, ⁷ye bi temba bina ba n'tula gana ntu'ani, bitemba ka bi kala ye m'vuatu mi ntalu ko, kansi bi zingama biau ye biau

kuna kifulu ki n'kaka⁸buna, n'longoki u n'kaka ukota mpi diaka, yu u kuma u ntete kuna matumbela ; u mona ye kuikidi,⁹kadi na te ye muna ntangu yina ka ba kuikidingi ko masonama mana ma zayisi nde Yezu ka fwete futumuka ku ba fwa,¹⁰ ba n'longoki ba vutukisa buna kuna zi nzo zau.¹¹Muna ntangu yina, Maliya u kala kuna nzila ntoni mukudila; muntangu ka kesi dilanga, u vitama ye u tala muna ntoni,¹² u mona ba wanzio bole mu m'vuatu mi mpembi ba kala ba fonga, yu u mosi ku n'tu ye yu u n'kaka ku manu kuba tula nitu Yezu,¹³ ba zayisa: muana nketo nki ta didila? u ba tela: mu diambu ba katuele Mfumu'ami, ye kizeyi ko keti kwe ba ntudidi.¹⁴Muntangu ka zayisa mana, u baluka kunima ye u mona Yezu u kala u telema gana, kansi kazaya ko nde yuna Yezu.¹⁵Yezu u teledi: muana nketo, mudiambu di nki ta didila? nani ta sosa? yani u yinduelengi nde n'sadi kiala, buna u tela: mbuta, go ngeyi u katuele yau, u n'tela kue sisi yau ye sa ngienda yo baka.¹⁶Yezu utelele: Maliya, " u baluka ye u teledi ebeleo Rabbouni ! disongidila , " N'longi " ¹⁷Yezu utelele; " ku nsimbiko, mu diambu kani ki tombuketi ko kuna Tata; kansi nda wenda kuna mpangi zamu ye u ba tela nde si ngienda kuna Tat'amo ye Tat'amo, NzambiKamo ye Nzambi'eno. ¹⁸Maliya Magdala wisidi ye tele ku n'longoki : yani u mueni Mfumu ye u telele mambu momo.¹⁹Muntangu nkokila yi yisa, kilumbu ki ntete ki lumingu, muntangu bielo bi nzo muna mukala n'longoki bi kala bi kangama mudiambudi bu nkuta bu ba yuda, Yezu wisidi ye u tema gana kati-kati ki bau ye u ba zayisa: " yambula yenge ki kala ye beno " ²⁰muntangu ka ta buna, u ba songila moko mani ye mbansi zani, ye muntangu n'longoki ba mona Mfumu, ba yangalala.²¹Yezu u ba tela diaka: yambula yenge ki kala ye beno ! bonso tata ka m'fidisa, ye buna i ta kulufidisa mpi. ²²Muntangu Yezu ka ta buna, ufula mwela ku bau ye u ba tela : lu tambula Mpefi yi n'longo. ²³Ku konso muntu yu sa lulolula masumu, sa maloluka ; ye ku konso muntu yu sa kanga mau sa makangama. ²⁴Thomas, yu ba bokilanga nde Didyne, u kala umosi gana kati ki kumi ye bole, ka kala ko ye bau muntangu Yezu ka yisa²⁵ ba n'longoki ba n'kaka ba tela nde : beto tu mueni Mfumu, kansi u ba vutula : go ki mueni ko muna moko mani bi ndimbu bi nsonsu, ye go kisidiko koko ku'ami muna lubansi luani ko, ki lendi sa kwikila ko.²⁶Bilumbu sambanu diaka bu biluta, n'longoki mi kala kuna kati, ye Thomas u kala ye bau, muntangu biolo bi nzo bikala bi zibama, Yezu u yisa ye u telema gana kati ki bau ye tedi : yambula yenge ki kala ye beno", ²⁷ye tedi ku Thomas : nata wisa ye lembu'aku gaga ye tala moko mami ; ye finama gaga ye koko ku'aku ye tula kua muna mbansi zani ; ku kadi n'ketamiko ; kansi kuikila.²⁸Thomas u vutula ye u telele: " Mfumu'ami i Nzambi'ami, ²⁹Yezu u telele : " mudiambu u mbueni, kuikidi. Basakumuka bana ka ba mueni ko ye ba kuikidi.³⁰Ye Yezu u sala bidimbu bi nsuka bi mbidi ga meso ma n'longoki, bi diambu bika basonika bio ko mu nkanda gu, ³¹kansi mambu momo masonama mu kusa nde lu lenda kuikila vo Yezu wena Kristo, Muana Nzambi ye muku kuikila mana, lubaka luzingu mu zina diani.

21

¹Kunima mana, Yezu u monika diaka ku n'longoki muna makamu ma n'bu gu Tiberiade ye tala keti bwe kamonikina ku bau ²Somoni Petelo u kala Kimvuka ye Thomas yu babokilanga Didyne, Nathanaël, yu cana muna Galilea, bana bayakala ba Zebedee, ye n'longoki mi n'kaka mi Yezu. ³Simoni Petelo u ba telele, mono ngiedi muku loba, bau bantela, beto tu ta kuenda mpi ye ngeye, ba yenda ye ba kota muna n'lungu, kansi mpimpa yina yakulu, kaba baka kima ko.⁴Muntangu kuma ku kia, Yezu utelema muna mbele zanga, kansi n'longoki ka bazaya ko nde yuna Yezu, ⁵buna Yezu u ba tela : " bana ba matoko, ka luna ye kima kiku dia ko ? " ba vutula ka tuna ye kima ko, ⁶u ba telele : lu geta mi kondi mieno kuna lueka lukoko lu kiyakala lu buatu, ye sa lu baka, " buna ba geta ma kondi mau, kansi kaba lenda ko muku tombula diau mudiambu mbisi zi zingi.⁷Buna n'longoki Yezu yu ka tomene zolanga u samuna ku Petelo : Mfumu yuna " muntangu Simoni Petelo ka wa nde Yezu yuna, u m'vuata m'vuatu miani ye singa medika, kadi kinkonga ka kala, ye u ki geta muna m'bu. ⁸N'longoki mi n'kaka bayisa mu n'lungu muku gola kondi di teba ye mbizi mudiambu ka ba kala ku ntama ko ye simu kiteso ki ntambi nkama zole kaka, ⁹Muntangu ba kuma kuna nseki, ba mona tiya tu kala gana, mbisi gana zulu makala ye dimpa.¹⁰Yezu u ba tela : lu ndatina ndambu mbisi zina lu bakidi,¹¹ buna Simoni Petelo u nata ye u benda gana n'toto kondi di teba ye nkama mosi ye makuma tanu ye tatu (153) zi mbisi zi nene; kala buna mbisi zi kala zi mbidi, kondi kadi tiasuka ko.¹²Yezu u ba tela : nza luiza dia, kani n'longoki mosi ka sa bambuka mbundu ku ka yufula, keti nani wuna nge muntu, kadi ba zaya nde yuyu Mfumu. ¹³Yezu u yisa, u baka dimpa, u ba gana diau ye mbisi diaka, ¹⁴yina yi kala nkumbu yi n'tatu Yezu yi kakisonga ku n'longoki tuka ka futumuku mu ba fwa.¹⁵Kunima ba dia, Yezu tedi ku Simoni Petelo, Simoni, muana Yoani, keti zola u toma ku nzolanga bu buingi bonso bau ? " Petelo u vutuele, " inga, Mfumu ; zeyi nde yiku zolanga ", Yezu vutuele : " vunga ma memi mame ". ¹⁶U teledi diaka mu mbala yi zole, Simoni, muana Yoani, keti zola u ku nzolanga ? Petelo u teledi : inga, Mfumu zeyi nde yi ku zolanga. Yezu u teledi, vunga ma memi mame.¹⁷U teledi diaka mu nkumbu yi tatu : Simon, muana Yoani, keti zola u ku nzolanga ? Petelo wu kuma mu kiadi mu mana Yezu ka kesi kulumba mu mbala yina yi tatu, " keti zola u ku nzolanga ? u teledi : Mfumu ngeyi zeyi mambu makulu ; zeyi nde i ku zolanga. Yezu u telele, " vunga ma memi mame. ¹⁸Mukieleka , mukieleka, i ta dio ku tela, bu u kala n'leki u kesi kanganga n'sing'aku ye u yelenge konso kuma ku zolele ; kansi mu ntangu yi sa u kituka n'kulu muntu, sa u lambula moko maku ye muntu n'kaka sa u ku vika m'vuatu ye sa ka ku nata kuna sa kuzola kuenda ko.Yezu u kesi zayisanga mana mukusa nde katu songa mu nki mpila lufwa Petelo si ka kembisila Nzambi. Buka zayisa buna, usamuna ku Petelo : u ndanda.²⁰Petelo u vutula meso ku manima ye u mona n'longoki Yezu yu ka kesi toma zolanga u kesi ku ba landanga. Yani u kala u yekama gana ntulu Yezu muntangu ku dia ye u zayisa nde, " Mfumu, nani yuna yu sa kaku yekula ? " ²¹Petelo u mona ye tedi ku Yezu : Mfumu, yo muntu bweyi sa ka kuma ?²²Yezu u teledi : go nzolele ka zinga na te ye kuna si ngisila, mana keti nge matadidi ? ngeyi u ndanda . ²³buna, n'gogo wuna u muangana gana kati ki zi mpangi nde yo n'longoki sa ka fwa ko, nkiolo, Yezu ka zayisa ku Petelo ko nde sa ka fwako, kansi go nzolele ka zinga na te ye kuna si ngisila,mana keti matadidi nge ?²⁴i

n'longoki yoyo u takimbangi ki mambu momo ye yu u sonika mau ye tu zeyi nde kimbangi kiana ki makieleka. ²⁵Yezu u ganga diaka mambu ma n'kaka ma mengi ; ye go ba sonika mau dimosi - dimosi, ki kuikidi ko nde nza yi lenda vua mi nkanda mi ba lenda sonikina mau.